

6866

3 AM-2
4-12

1933

684

Պրոլետարներ բոլոր լեռներին, միացե՛ք!

ՀԱՍԿՈՄԿՈՒՄԻ (Բ) ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՅԵՎ Կ.Վ.Յ-Ի
ՄԻԱՑՅԱԼ ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ԸՆԿ. ԿԵԳԵՆՈՎԻԶԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ ՀԱՄԱՊԵՐՈՒՄԻ (Բ)
ՄՈՍԿՎԱՅԻ ՉԲՋՆԵՆԵՐՆ ՅԵՎ ՔԵՎՈՔԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵ-
ՆԵՐԻ, ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԿԵԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՌԵՑԿՈՄԻՏԵՐԻ
ՔԵՎՈՔԱՅԻՆԵՐԻ ՅԵՎ ՁԵՏԻՈՒ ՀԵՏ—ԳՈՒՄԵՐՎԵԹ
ՄԵՐՏՅԵԼ ՊԼԵՆՈՒՄՈՒՄ 1933 թ. ՀՈՒՆՎՐԻ 17-ԻՆ

3K02

4-12

ՍՋԵՐՆԵՐ—ԿՈՒՍԿՐԱՏ.

ԲԱԳՈՒ—1933 թ.



ՀԱՍՎՈՐՈՒՄԻ (Բ) ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՅԵՎ Կ.Վ.Հ-Ի ՄԻԱՑՅԱԼ ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ԸՆԿ. ԿԱԳԱՆՈՎԻԶԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ ՀԱՍՎՈՐՈՒՄԻ ՄՈՍԿՎԱՅԻ
ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՅԵՎ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵՆԵՐԻ, ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԿԱԶ-
ՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՌԵՅԿՈՍՆԵՐԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՆԵՐԻ ՅԵՎ ԱԿՏԻՎԻ
ՀԵՏ ԳՈՒՍԱՐՎԱԾ ՄԻԱՑՅԱԼ ՊԼԵՆՈՒՄՈՒՄ 1933 ԹՎԻ

ՀՈՒՆՎԱՐԻ 17-ԻՆ

Հանձնված է տպարանին
1933 թ. հունվ. 25-ին
Ստորագրված է տպագրելու —
1933 թ. հունվ. 26-ին
Մեկ տպագրական քերթում յե-
ղած տառերի թիվը — 48,000
Տպագր. քերթերի թիվը — 3



4292-91

3236-53

Ընկերներ.
Առանց չափազանցացնելու կա-
րելի է ասել, վեր կենտրոնի և
կվՀ միացյալ պլենումն իսկա-
պես պատմական պլենում է հան-
դիսանում: Այդ պլենումը տեղի
է ունեցել քառաձին և յերկրորդ
հնգամյակների սահմանի վրա:
Նա տվել է առաջին հնգամյակի
հակառակ շինարարության հան-
րադումարը, այդ հանրադումա-
րի քաղաքական բովանդակու-
թյան վերլուծումը նշել է
վաղվա ուղիները, մեր կու-
սակցության առաջ արձատական
խնդիրներ և զրել՝ դարդաց-

ման մի ամբողջ յերկարատե-
լըջանի համար: Պլենումը չորս
հարց է բնեկ: Այդ բոլոր հար-
ցերը սերտ կապված են իրար
հետ: Առաջին հարցն է — հըն-
դամյակի հանրադումարը: Յերկ
բորդը — ՄՏԿ քաղաքական բա-
ժինների, կամ, ըստ էության՝
գյուղում կուսակցության հեր-
թական խնդիրների մասին:
Յերբորդը — ներկուսակցական
գրությունն ու Միերնով — Եյա-
մոնտ — Տորմաշեվի հակակու-
սակցական խմբավորման մա-
սին և չորրորդը՝ կուսակցու-
թյան գտման մասին:

ԱՌԱՋԻՆ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻՆ ՀԶԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Առաջին հնգամյակի ամբողջ
նշանակությունը հասկանալու
համար, յուրաքանչյուր կուսակ-
ցականի, բանվորի ու կոլտոյնի
կի առհրաժեշտ է հիշել, թե
ինչ է յեղել միջհոկտեմ-
բերյան Ռուսաստանը: Դա մի
տեխնիկական ու կուլտուրական
հետամնաց յերկիր է յեղել: Բիշ
և հետամնաց ասելը, — մի շարք
ստյոններում՝ վարչենություն

չափ՝ հետամնաց: Միջհոկտեմ-
բերյան Ռուսաստանի եկոնումի-
կան միջնադարյան մակարդակի
վրա է յեղել: Գործարաններն
ու ֆաբրիկները պայականում է-
ին կապիտալիստներին, հողը՝
կալվածատերերին ու կուլախնե-
րին: Աշխատավոր մասսաները
կրկնակի ճնշում էին կրում — Գե
ուրար — ագնավական ու կա-
պիտալիստական: Գործարաննե-

բի մի մեծ քանակութիւնն ուտար յերկրյա կապիտալիստներին եր պատկանում: Մինչհոկտեմբերյան Ռուսաստանն ըստ ելութեան ուտարչելիքյա կապիտալիստների կիսապաշտօնի ե յեղել:

Գյուղում իշխում եին կարլա-
ծատերն ու կուլակը: Մահա-
նում եին մի ամբողջ շարք գյու-
ղեր: Միեւրոպայի չքավոր գյու-
ղացիները հյուսիսից հարավ եին
չվում, գյուղից քաղաք իրենց
համար գործ գտնելու: Ամենու-
րեք աղքատացում, պառուպե-
րիք:

Փետրվարյան հեղափոխու-
թյունն ելական փոփոխութիւն
ներ չմտցրեց: Փետրվարյան ո-
րերում և փետրվարից մինչև
հոկտեմբեր վաղինչ չէր փոխվել
յերկրի եկոնոմիկայում: Աշխա-
տում եին հին հարաբերութիւն
ներն ամբաստել: Գյուղացիներ-
ին զեղարկահարում եին կարլա-
վածատերերից հովը վերցնելու
փորձերի համար:

Հոկտեմբերյան հեղափոխու-
թյունն արմատական փոփոխու-
թյուն մտցրեց: Երապրտարի-
ցիայի յենթարկութեան կարլա-
ծատերերն ու կապիտալիստներ-
ը: Պրոլետարիատը գրավեց քա-
ղաքական իշխանութիւնը:
Պրոլետարիատի ղեկաւորութեան
միայն իշխանութիւնը նվաճե-
լու մեջ չէ, պետք ե և այդ իշ-
խանութիւնը պահել պրոլետա-
րիատի ձեռքում: Պաշտպանել
այն քաղաքացիական պատերազմի
կրակում: Յեւ ապա — յերկիրն
արմատապէս վերակառուցել,
վերակառուցել սոցիալիստական
հիմունքներով, զարգացնել յերկ-
րի բոլոր արտադրողական ուժե-

րը, դրա համար ողորդութեւ
բոլոր հնարամիտութիւնները:
Քաղաքացիական կռիւր պրոլե-
տարիատի ղեկաւորութեան հնա-
բախարարութիւնն չտիեց իր ամ-
բողջ գործութիւնը ծախարելու
տնտեսական շինարարութեան
գործում:

Իմպերիալիստական պատերազ-
մից արեւելած տնտեսութիւնը
չարունակում եր ընկնել: Յերկի-
րը, բանվոր դասակարգն ու
գյուղացիութիւնը համարված
եին քաղաքացիական կռիւ պա-
ֆոսով: Մենք պետք ե պաշտպա-
նելու իշխանութիւնը, ժամա-
նակ չկար տնտեսութեան մասին
մտածելու: Հիշում եք 1919 -
20 և 21 թիւերի պատկերը: —
Ֆարրիկներն ու գործարանները
կանգնել եին: Ընկել եր քաղա-
ծութիւ հանուցիք: Բանվորները
գյուղերն եին ցրվել՝ մի կտոր
հաց ճարելու: Գործարաններում
վատիչներ (զաժիգարկար) եին չին
վում: Մեր թշնամիներն ապա-
ցուցում եին, թե բոլշևիկները
միայն քանդել կարող են, նը-
րանք անընդունակ են տեղծա-
գործական աշխատանքի:

Յերկիրն ողորդված եր բոլոր
դայով: Դժվար եր այդ պայման-
ներում ապրել: Բանվորների մա-
տակարարումը հասել եր, մի
քառորդ հաճախից թխած հացի:
Այն ժամանակ Մոսկվայում, ժո-
ղովների ժամանակ բանվորնե-
րին ստում եին. «Սպասեցեք,
վոչ թե քառորդ, այլ մի ֆունտ
հացի կհասնենք»: Դրան վոր-
պէս պատասխան, բանվորները
վարակվելով խանդավառու-
թյամբ և պայքարի պափոսով՝
գնում եին կռիւ, թե և մի ֆունտ
հաց չունենին:

Քաղաքացիական պատերազմը
հաղթանակով վերջացավ: Հա-
կըսվեց ժողովրդական տնտեսու-
թեան վերականգնման պրոցես-
սը: Մենք ընդունեցինք ՆԵՊ-ը:
ՆԵՊԻ մտցնելիս և հետո նրա
զարգացման ժամանակ շատերը
չեին հասկանում նրա ելութիւն-
ը: Բայց կուսակցութիւնն ու-
ղիվ հասկացավ ՆԵՊԻ: Նա այդ
հասկացավ յենինյան յեղանա-
կով:

Դեռ 14-րդ համաշխարհա-
րում 1925 թիւին ընկ. Ստալինն
ասել ե. — «ՆԵՊ-ը պրոլետարա-
կան պետութեան առանձին քա-
ղաքականութիւնն ե, վոր հաչ-
վի և առնում կապիտալիզմի
թուլութեամբ, պրոլետարական
պետութեան ձեռքում պահելով
հրամանատարական բարձունքն
ը, հաչվի սոնելով կապիտա-
լիստական ու սոցիալիստական
տարրերի՝ պայքարը, հաչվի առ-
նելով սոցիալիստական տարրե-
րի զերի աճումն ի վնաս կապի-
տալիստական տարրերի, հաչ-
վի առնելով սոցիալիստական
տարրերի հաղթանակը կապիտա-
լիստական տարրերի վրա, հաչ-
վի առնելով դասակարգերի վե-
րացումը, սոցիալիստական եկո-
նոմիկայի հիմքի կառուցումը»:

ՆԵՊ-ի ժամանակ պրոլետարա-
կան ղեկաւորութեան հաւաքեց
անվորներին, բանվոր դասա-
արգը միացրեց Փարրիկներում
գործարաններում, վերա-
կանգնեց գյուղական տնտեսու-
թիւնը, աշխուժացրեց առևտու-
ը, թէկուզ և առևտուր՝ կապի-
տալիստական տարրերը թուլ-
արով:

Սակայն յերկրը մնում եր
տեխնիկա-տնտեսական ցածր մա-
կարդակի վրա: Կուսակցութեան
համար ՆԵՊ-ի վոչ միայն
լենինյան ըմբռնմանը, այլ և լե-
նինյան իրադրոժմանը: Կուսակ-
ցութիւնը հասկանում եր լենի-
նի իտքերը, վոր «քանի մենք
ապրում ենք մանր գյուղացիա-
կան յերկրում, կապիտալիզմի
համար Ռուսաստանում ավելի
հաստատուն բաղա կա, քան կո-
մունիզմի համար»: Այդ պատ-
ճառով ել նա գործնականորեն
աշխատում եր ձեռք բերել այն,
վոր մեր յերկրում դադարեց զե-
րակցում մահը գյուղացիական
տնտեսութիւնը, յերկիրն աղ-
բաքայնից ինդուստրիականի
վերածելով:

Մեզ պետք եր շտապ կարգով
լիկվիդացիայի յենթարկել տեխ-
նիկական ու տնտեսական հետա-
մնացութիւնը, վոր մեզ կախ-
ման դրութեան մեջ չը գնում
կապիտալիստական յերկրներից:
Յեւ ահա կուսակցութիւնը՝
ընկ. Ստալինի ղեկավարու-
թեամբ հարց դրեց այդ կախու-
մից մեզ աղատելու մասին, մեր
անկախութեան հաստատուն բա-
ղա ստեղծելու մասին:

Յերկու հաղադիր հիմունքնե-
րի վրա յերկար ժամանակ հեն-
վել, ինչպէս այդ ցույց տվեց իր
չեկուցման մեջ ընկ. Ստալինը,
չի կարելի: Մի կողմից սոցիա-
լիստական արդյունաբերութիւն-
ըն ու պրոլետարիատը, մյուս
կողմից — տեխնիկապէս ու տըն-
տեսապէս հետամնաց գյուղը, ա-
րորը, գյուղական ցաքաններն ու
գութանները: Առաջինը վոչնչա-

րի մի մեծ քանակութիւնն ուտար յերկրյա կապիտալիստներին եր պատկանում: Մինչհոկտեմբերյան Ռուսաստանն ըստ ելուծիցան ուտարչերկրյա կապիտալիստների կիսադատութիւնն է յեղել:

Գլուղում իշխում էին կարլա-ծատերն ու կուլակը: Մահա-նում էին մի ամբողջ շարք գյու-ղեր: Միլիոնավոր շքամոր գյու-ղացիները հյուսիսից հարավ էին չլում, գյուղից քաղաք իրենց համար գործ գտնելու: Ամենու-րեք աղքատացում, պառուսի-րիգմ:

Փետրվարյան հեղափոխու-թյունն ելական փոփոխութիւն-ներ չմտցրեց: Փետրվարյան ո-րերում և փետրվարից մինչև Հոկտեմբեր վոչինչ չէր փոխվել յերկրի եկոնոմիկայում: Աշխա-տում էին հին հարաբերութիւն-ներն ամբապնդել: Գյուղացինե-րին գնդակահարում էին կարլա-վածատերերից հոյը վերցնելու փորձերի համար:

Հոկտեմբերյան հեղափոխու-թյունն արմատական փոփոխու-թյուն մտցրեց: Երապրտարիա-ցիայի յենթարկիւնցին կարլա-ծատերերն ու կապիտալիստնե-րը: Պրոլետարիատը գրավեց քա-ղաքական իշխանութիւնը: Պրոլետարիատի ղեկաւորութեան միայն իշխանութիւնը նվաճե-լու մեջ չէ, պետք է և այդ իշ-խանութիւնը պահել պրոլետա-րիատի ձեռքում: Պաշտպանել այն քաղաքացիական պատերազմի կրակում: Յեւ ապա — յերկիրն արմատապես վերակառուցել, վերակառուցել սոցիալիստական հիմունքներով, զարգացնել յերկ-րի բոլոր արտադրողական ուժի

ւը, դրա համար ոլորագործել բոլոր հնարավորութիւնները: Քաղաքացիական կռիւլը պրոլե-տարիատի ղեկաւորութեան հնա-րավարութիւնն չուկեց իր ամ-բողջ գործիքները ծախարկու-տնաւորական շինարարութեան գործում:

Իմպերիալիստական պատերազ մից ավերված տնտեսութիւնը շարունակում էր ընկնել: Յերկի-րը, բանվոր դասակարգն ու գյուղացիութիւնը համարված էին քաղաքացիական կռիւ պա-Փոսով: Մենք պետք է պաշտպա-նելինք իշխանութիւնը, ժամա-նակ չկար տնտեսութեան մասին մտածելու: Հիշո՞ւմ էք 1919 - 20 և 21 թվերի պատկերը: — Փարբիկներն ու գործարանները կանգնել էին: Ընկել էր քաղա-ծութի հանուցիթը: Բանվորները գյուղերն էին ցրվել: մի կտոր հաց ճարելու: Գործարաններում վատիչներ (զափլուղակ) էին չին վում: Մեր թշնամիներն ապա-ցուցում էին, թե բոլշևիկները միայն քանդել կարող են, նը-րանք անընդունակ են տեղծա-գործական աշխատանքի:

Յերկիրն ողտելված էր բոլոր դարով: Դժվար էր այդ պայման-ներում ապրել: Բանվորներին մա-տակարարումը հասել էր, մի քառորդ հաճարից թիւած հացից Այն ժամանակ Մոսկվայում, ժո-գովներին ժամանակ բանվորնե-րին ստում էին. «Սպասեցեք, վոչ թե քառորդ, այլ մի ֆունտ հացի կհասնենք»: Դրան վոր-պես պատասխան, բանվորները վարակվելով խանդավառու-թյամբ և պայքարի պափոսով՝ գնում էին կռիւ, թե և մի ֆունտ հաց չունենին:

Քաղաքացիական պատերազմը հաղթանակով վերջացավ: Ըս-կրակեց ժողովրդական տնտեսու-թեան վերակառուցման պրոցես-սը: Մենք ընդունեցինք ՆԵՊ-ը: ՆԵՊԸ մտցնելիս և հետո նրա գաղափարն ժամանակ շատերը չէին հասկանում նրա ելուծիւ-նը: Բայց կուսակցութիւնն ու-ղիղ հասկացավ ՆԵՊԸ: Նա այդ հասկացում յենինյան յեղանա-կով:

Դեռ 14-րդ համաշխարհա-րում 1925 թվին ընկ. Ստալինն ասել է. — «ՆԵՊ-ը պրոլետարա-կան պետութեան առանձին քա-ղաքականութիւնն է, վոր հաշ-վի է առնում կապիտալիզմի թուլլումը, պրոլետարական պետութեան ձեռքում պահելով հրամանատարական բարձունքն-րը, հաշվի առնելով կապիտա-լիստական ու սոցիալիստական տարրերի պայքարը, հաշվի առ-նելով սոցիալիստական տարրե-րի դերի աճումն ի վնաս կապի տալիստական տարրերի, հա-վի առնելով սոցիալիստական տարրերի հաղթանակը կապիտա-լիստական տարրերի վրա, հաշ-վի առնելով դասակարգերի վե-րացումը, սոցիալիստական եկո-նոմիկայի հիմքի կառուցումը»:

ՆԵՊ-ի ժամանակ պրոլետարա-կան ղեկաւորութեան հաւաքեց բանվորներին, բանվոր դասա-կարգը միացրեց ֆարբիկներում ու գործարաններում, վերա-կանգնեց գյուղական տնտեսու-թիւնը, աշխուժացրեց առևտու-րը, թիկուղ և առևտուր՝ կապի տալիստական տարրերը թուլ-տալով:

Ստալին յերկիրը մեռած էր տեխնիկա-տնտեսական ցածր մա-կարդակի վրա: Կուսակցութեա-նը հասավ ՆԵՊ-ի վոչ միայն յենինյան ըմբռնմանը, այլ և ին-նինյան իրագործմանը: Կուսակ-ցութիւնը հասկանում էր Լենի-նի խոսքերը, վոր «քանի մենք ապրում ենք մանր գյուղացիա-կան յերկրում, կապիտալիզմի համար Ռուսաստանում ավելի հաստատուն բողա կա, քան կո-մունիզմի համար»: Այդ պատ-ճառով էլ նա գործնականորեն աշխատում էր ձեռք բերել այն, վոր մեր յերկրում դադարել գե-րակշռել մաքր գյուղացիական տնտեսութիւնը, յերկիրն աղ-բաքայինից ինդուստրիականի վերածելով:

Մեզ պետք էր շտապ կարգով լիկվիդացիայի յենթարկել տեխ-նիկական ու տնտեսական հետա-մնացութիւնը, վոր մեզ կախ-ման գրութեան մեջ էր գնում կապիտալիստական յերկրներից:

Յեւ ահա կուսակցութիւնը՝ ընկ. Ստալինի ղեկաւարու-թեամբ հարց դրեց այդ կախու-մից մեզ ապատելու մասին, մեր անկախութեան հաստատունը յա-ղա տեղծելու մասին:

Յերկու հակադիր հիմունքնե-րի վրա յերկար ժամանակ հեն-վել, ինչպես այդ ցույց տվեց իր գեկուցման մեջ ընկ. Ստալինը, չի կարելի: Մի կողմից սոցիա-լիստական արդյունաբերութիւ-նը ու պրոլետարիատը, մյուս կողմից — տեխնիկապես ու տրն տնտեսական հետամնաց գյուղը, ա-րորը, գյուղական ցաքաններն ու գուլթանները: Առաջինը վոչնչա-

ցընում էր կապիտալիզմը, յերկրորդը ծնում էր կապիտալիստական տարրերը: Պետք էր հնարավորին չափ շուտ փերջ տալ, հաղթահարել անցողիկ շրջանի մեր հառադարձությունն այդ հակասությունը:

Պլանովին ջանքատեղով հակապորթուարական, ինչպես այդցույց տվեց փորձը, հակահեղափոխական տրոցկիստական և աջ ուղիով խտրական թերթիները, կուսակցությունն իր առաջ խնդիր դրեց փոխել ու վերահաստեղծել յերկիրը, վերակառուցել մեր գործարանները, կառուցել նորերը՝ ժամանակակից առաջադիմ տեխնիկայով սարքավորված, սոցիալիստական հիմունքով վերակառուցել գյուղական տնտեսությունը, մեքենայացնել գյուղատնտեսական աշխատանքը:

Ինչպե՞ս անել այդ բանը: Դրա պլանը տրվեց հնգամյա - կում: Հնգամյակի առաջ խնդիր էր դրված յերկիրը հետամնաց տեխնիկայի ռեյսերից անց կացնել ժամանակակից տեխնիկայի ռեյսերը, մեր յերկիրն ազատարար յերկրից դարձնել ինդուստրիալ, ինքնուրույն, անկախ յերկիր, մինչև վերջը դուրս մղելով կապիտալիստական տարրերին, տնտեսական բազա ստեղծել կուլակիությունը փորձա դասակարգի վոլջեացիներու քաղաքականության համար, դասակարգերը վերացնելու քաղաքականության համար, ինդուստրիալ ստեղծել, վորպես ամբողջ ժողովրդական տնտեսություն բազա, կուլակիականացնել

գյուղական տնտեսությունը, այդպիսով մեր յերկրում կապիտալիզմի վերականգման վտանգը վերացնել, հարկ յեղած բարձրությունը հասցնել մեր յերկրի պաշտպանականությանը, զինել մեր հեղափոխությունն ընդդեմ ինտերվենցիայի:

Այսպես և հնգամյակի խնդիրը:

Իսկ ինչ արդյունքներ կան վոր մենք ձեզ հետ սիստեմն ձեռք ենք բերել: Իրական էր արդյոք, պլանը:

Ընկ. Ստալինն իր ղեկուցման մեջ ցայտուն կերպով ցույց տվեց, թե ինչպիսի հայացակետեր ունեն սիջազգային կապիտալիստները մեր հնգամյակի մասին (մենք պետք է ուսումնասիրենք ինչ վոր մեր մասին առում են թշնամիները): Վստանք ասում էին՝ կհաղթեն, մյուսները ազդակում են՝ չեն հաղթի, Ակնհայտ է, վոր բոլորն անհամբեր սպասում էին հնգամյակի վերջին: Հնգամյակի վերջին անհամբեր սպասում էին նաև ընդվորներն ու գյուղացիները, Յեվ իրավեալն էր ստացվեց:

Կենտկոմի պլենումն այդ հարցին ցայտուն, աներկիտ պատասխան տվեց, Այո, մենք հաղթեցինք, այդ սիստեմային անվիճելի է, հաղթեցինք քանակի ու վորակի տեսակետից, շքնադամակը չորս տարում կատարված է արդյունաբերության մեջ 93,7%: Պակասում

է 6%, Ընկ. Ստալինն իր ղեկուցման մեջ բացատրել է, թե ինչի մեջ է գործի ելալությունը: Յերբ մեզ մոտ պատերազմի վտանգն ուժեղացավ, մեր արտադրական պլանները փոփոխության և վերականգման յենթարկվեցին: Այդ հնարավորություն տվեց ու թեղացնել մեր յերկրի պաշտպանականության յենթարկվեցին:

Համեմայն դեպս մենք ցավեալ բան չունենք, վոր այդ 6 տոկոսը չենք յրացրել: Անշուշտ մենք շատ ուրախ ենք, վոր մենք կարիք չունեցանք այժմ զործադրելու արդյունաբերության այն միջոցները, վոր մենք պատրաստել էինք, բայց դրա փոխարեն մենք պատրաստ ենք դրա համար և յերբ այդ պետք լինի, մենք պատրաստ ենք հետ մղելու թշնամու գրեհը և հարձակումները (բաւն ծափահարություններ):

Այստեղ յեռ չեմ կրկնի բոլոր փաստերը, թվերը և իլլուստրացիաները, վորոնք հրապարակված են արդեն և վորոնք յեռ վտանհ եմ, վոր ձեզնից ամեն մեկը կարդացել է: Այդ փաստերը վկայում են, վոր արդյունաբերության թնագավառում մենք հակադրենք առաջինը գնացել: Մեզ մոտ յերեան են յեկել ու և գունավոր մետաղադործության, քիմիայի, եներգետիկայի, մեքենաշինության, տրակտորաշինության, բարդ գյուղատնտեսական մեքենաշինություն նոր հակներ, ավտոմոբիլներ, զորեղ շահակաու-

քերի ու վագոնների, խոշոր տուրբինների, գեներատորների, վառելիքի արդյունաբերություն, սարքավորման արտադրություն, ևլեքտրականներ, սավառակաշինություն, մոտորաշինություն, բարդ ստանդարտություն:

Մենք կառուցել ենք միանգամայն նոր ածխա - մետաղադործական բազա Արեւելքում: Կուսակցության կենտկոմը որն որին ղեկավարել է հնգամյակի համար մղվող պայքարի ամբողջ ընթացքը. նրա իրականացման ընթացքում փոփոխվել են բոլոր սկզբնական վարիանտները: Այն նախադեմերը, վորոնք ուղարկում էին, հետո հանդիսացել են միջոցառման ժողովրդական տնտեսության մեջ ինդուստրիայի տեսակարար կշիռը 1928 թվին 48%-ից բարձրացել է 1932 թվին մինչև 70%-ի, ըստ վորում ծանր մեքենաշինությունն այդ ժամանակի ընթացքում հենց արդյունաբերության ներսում ըստ տեսակարար կշռի 44,5%-ից բարձրացել է 53%-ի: Մայիսը 1928 թվին 15,6 միլիարդից հասել է 32 թ. 34,3 միլիարդ ուրլու, այսինքն ալելի ընդ յերկու անգամ ալելացել է մեր արդյունաբերության արտադրանքի ծավալը, իսկ նախապատրաստականի համեմատությունում ալելի բան յեռապատկվել է:

Ինչ վերաբերում է ծանր ինդուստրիային, ապա ծանր ինդուստրիան 4 տարվա ընթացքում աճել է 3,3 անգամ, 1928 թվին նա ալել է չորս միլիարդի արտադրանք, այժմ նա տալիս է

13,2 միլիարդի արտադրանք: Մանր արդյունաբերությունը հնգամյա պլանը կատարել է 108%: Այստեղ փորպես հայելու մեջ թվերից յերևում է ինդուստրացման քաղաքականությունը: Ամբողջ արդյունաբերությունը անգամ, ծանր ինդուստրիան 3,3 անգամ:

Հնգամյակի չորս տարվա մեջ հիմնական ներդրումները կազմել են 23,3 միլիարդ ռուբլի, հնգամյա պլանով նախատեսված էր 18,8 միլիարդ ռուբլի, հետևապես այստեղ մենք գերա-կատարում ունենք (պլանի 124 տոկոս):

Տրանսպորտի վերաբերմամբ, չնայելով մի շարք դժվարություններին, մենք ահադին նվաճումներ ունենք. բարձրացել է վագոնների ամենորոյս մատուցումը:

Միակ բանը, փորի մեջ մենք հեռ ենք մնում, այդ աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացնելու գործը է: Հնգամյակի ընթացքում աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացել է 38%, փոր ցածր է հընգամյակի պլանային նախադժուհներին: Իրապես՝ բանվորի տեխնիկական դիմաձայնության փորմից մեր ունեցած աճման ժամանակ, աշխատանքի արտադրողականությունն անպայման կարելի է չատափել բարձրացնել: Բավական է միայն մատնանշել, փոր բանվորի է կեդրոնացնումը հնգամյակի ընթացքում բարձրացել է 41 տոկոսով:

Մի բանի որինակներ, փոր

Մոսկվայի շրջանում առաջին հնգամյակի հանրադրումարն է բնորոշում: Մոսկվայում հնգամյակի ընթացքում արդյունաբերությունն ավելացել է յերկու ու կես անգամ, իսկ միջադատե բաղմյանի համեմատությունը՝ 4 անգամ: Մինչև առաջին հընգամյակի սկիզբը Մոսկվայի շրջանը բաց է թողել 3.160 միլիոն ո. արտադրանք: Հնգամյակի վերջին արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը՝ 1928 թ. հասեմատությունը աճել է ամբողջ շրջանում ավելի քան յերկու անգամ (206,9%)։ շրջանի ծանր արդյունաբերությունն իր արտադրանքը 775 միլիոն ռուբլուց հասցրել է 2,920 միլիոն ռուբլու, այսինքն 3,8 անգամ ավելի (376,6%)։

Խնդրեմ ուղղություն դարձնել այդ թվին, շրջանի ամբողջ արդյունաբերությունն ավելացել է յերկու անգամից մի քիչ ավելի, սինչեո Մոսկվայի շրջանի ծանր արդյունաբերությունը, աճել է գրեթե չորս անգամ, ինչով է դա բացատրվում, Դա բացատրվում է նրանով, փոր Մոսկվան ու շրջանը զարգացրել են ծանր արդյունաբերությունը, սեքենաշինությունը, հեկտրոտեխնիկան, ստանդարտությունը, սետազագործությունը, Բոլորը էք հիշում, արդյոք, թե մի ժամանակ Մոսկվայի ղեկավարությունն սեջ նստած աջ ուկոնիստները, մասնավորապես աջ սպորտունիստական տարրերն,

ինչդիսի դեմագոգիա եին դորգացրել: Հնգամյակի հանրադրումը տալով, սենք այստեղ, Մոսկվայում, սեր սեփական, առանձնահատուկ հիշողություններն ունինք: Հնգամյակի սկզբից՝ Մոսկվայի կազմակերպությունը շատ ծանր փորձություն առաջ եր դրված. մի ժամանակ Մոսկվայի կազմակերպության ղեկավարությունն աջ ուկոնիստական դուրս յեկավ: Հենց նա, այդ ղեկավարությունը, սպեկուլյացիա էր անում թեթև ինդուստրիայի իբրն թե զարգացումը, նա էք եր դուրս գալիս ծանր ինդուստրիայի, սեքենաշինությունն է սետազագործության զարգացումը է դրանով խախտում եր թեթև ինդուստրիան,

Հնկ. Ստալինի անմիջական դեկավարությունը Մոսկվայի կազմակերպությունը քննությունը բռնելով՝ մերկացրեց այդ աջ սպորտունիստական ղեկավարությունը՝ նրան կղզիացրեց: Աջ ուկոնիստների դեմ սղված պայքարում Մոսկվայի կազմակերպությունը հաղթող դուրս յեկավ: Նա կուսակցության հիմնական դժի համար մարտնչողների առաջին շարքերում կանգնեց, հաստատուն նեցուկը հանդիսացավ ընկ. Ստալինի գլխավորած լենինյան կենտկոմի: Կազմակերպությունը բոլորիկորեն քննությունը բռնեց է ամբողջ հնգամյակի ընթացքում կուսակցության հիմնական դժի համար մղվող պայքարի որինակները ցույց ափեց. (մափահաբություններ):

Աճել է արդյոք, թեթև արդյունաբերությունը: Այո, աճել է, Աջ ուկոնիստները թեթև ինդուստրիան հակադրում էին ծանրին, Գուսակցությունն արդյունաբերության այդ ճյուղերը չեր հակադրում. նա ավելի ուժ տալով ծանր ինդուստրիային, սիսեմա նակ զարգացում էր այդ յերկու ճյուղերը: Ահա փաստերը. շրջանի թեթև արդյունաբերության արտադրանքը (թեթև արդյունաբերություն) 1927-28 թվերի 2173 միլիոն ռուբլուց՝ 1932 թվին հասել է 3102 միլիոն ռուբլու— աճում 142,4%, այսինքն՝ գրեթե սեկուլեկս անգամ:

Ճոթեղենի արդյունաբերությունը փորք աճում է տվել: Արտադրանք յեղել է 1260 միլիոն ռուբլու, այժմ—1325 միլիոն, իսկ ղգալիորեն աճել է տրիկոտաժ արդյունաբերությունը, 21,5% ափեանալով. կազմել են ու կոշիկ ղենի արդյունաբերությունն ավելացել է գրեթե 2 անգամ, ըստ փորում կոշիկղենի արդյունաբերությունը, փոր 65 միլիոն ռուբլու արտադրանք է տվել հնգամյակի առաջին տարում, այժմ տալիս է 135 միլիոն ռուբլու արտադրանք: Մատակարարման ժողովմալի սննդային արդյունաբերությունն այդ ժամանակամիջոցում 200 միլ. ռուբլուց 517 միլիոնի է հասել, աճելով 250,1%, կամ յերկու է կես անգամ ավելի: Այս բոլոր փաստերը հերքում են սպորտունիստների այն պնդումները, թե

կուսակցությունը «մոռացել է», կուսակցությունն արհամարհում է» թեթև արդյունաբերության զարգացումը, մինչդեռ այդ փաստերը ցույց են տալիս, վեր Մոսկվայի շրջանի արդյունաբերության ամբողջ զարգացման մեջ գերակշռող, վերջը գալնով յերանգից է հանդիսանում ծանր ինդուստրիան, վեր աճման ավելի բարձր տեմպեր է տալիս:

Իսկ ինչպես են տեսակերը զանազան ճյուղերի վերաբերմամբ: Վերջնենք քարածուխը: Մոսկվան ունի ընդամասկության քարածուխ: Մինչև հնգամյակն այդ քարածուխի ավազանին լուրջ աշխատություն չի դարձրվել: Հնգամյակի սկզբում նա տարեկան ավել է 1178 հազար տոնն, 1932 թվին՝ արդեն տալիս է տարեկան 2850 հազար տոնն, Աճում էր թե 2 է կես անգամ, ի՞նչ է, քիչ է սա: Անպայման քիչ է: Ընդամասկության ավազանը հետ է մնացել: Նա պետք է ուժեղ կերպով իրեն թափ տա յերկրորդ հնգամյակում: Տարփի վերաբերմամբ՝ ավելացումը 2 անգամ է, նույնպես դեռ քիչ է:

Մետաղի արդյունաբերության արտադրանքն ավելացել է 4 անգամ, 1928 թվին արտադրանք է ավել 377 միլիոն ուսլու, 1932 թվին՝ 1528 միլիոն ուսլու, — աճում 419%-ով: Այդ թվում սև մետաղագործությունը ավել է 33 միլիոն ուսլու, այժմ 131 միլիոն, — ավելացում 398,7%:

Ավտոկառուցումը — 19 միլիոն ուսլու, այժմ՝ 229 միլիոն — ավելացում 12 անգամ, Դյուդա տնտեսական մեքենաներ պատրաստելու գործում աճում 227,3%, Ֆերկաթագային մեքենայինությունը ավելացել է 2,5 անգամ: Առանձնապես ձեր ուշադրությունն էս դարձնում ստանդարտիսման վրա: դա հնգամյակի սկզբում արտադրանք է տրվել 7 միլիոն ուսլու, այժմ տալիս է 68 միլիոն ուսլու, Աճում էր թե 10 անգամ:

Ելեքտրական արդյունաբերությունը 1928 թվին 58 միլիոն ուսլու, արտադրանք էր տալիս այժմ տալիս է 435 միլիոն ուսլու, այլապես ասած 751,6% աճում, Բիսիտան աճել է 3 է կես անգամ:

Արտադրության միջոցների արտադրանքի տեսակարար կշիռը ամբողջ արդյունաբերական արտադրանքում խիստ աճել է: 1928 թվին դա հավասար է յեղել 20%-ի, 1932 թվին — 45 տոկոսի: Այդ պատճառով բարձրացել է շրջանի տեսակարար կշիռը Միութայն ամբողջ արդյունաբերության մեջ:

Բայց մեքենաշինական դարձաններում մեք 54%-ով և քանակը կնք ստանդինները: Արդյունաբերության մեջ 13,285 նոր ստանդին է դրված: Բացի նոր տեխնիկա ունեցող նոր գործարաններից, հին գործարաններում նոր սարքավորման հակադարձ աճում է կատարվել:

Հիմնական ներդրումներ: — Մոսկվայի շրջանը Միութայն մեջ ինչպե՞ս գործը հիմնական ներդրում էր 10%-ն է բունում, 4 տարվա ընթացքում Մոսկվայի արդյունաբերության մեջ է դրված 5 միլիարդ ուսլու, ըստ վերում այդ 5 միլիարդ ուսլուց 1 միլիարդ 200 միլիոն ուսլու մտցրված է միմիայն 1932 թվին, մինչդեռ հնգամյակի առաջին տարում մտցրված էր 659 միլիոն ուսլու: Ուրիշ խոսքով՝ հինգամյակում յեղած բոլոր հիմնական ներդրումների 35%-ը մտցրված է 1932 թվին: Մոսկվայի շրջանի բոլոր հիմնական ներդրումների կեսից ավելին (52,7 տոկոս) արդյունաբերության գլխավոր է ընթացել: Արդյունաբերության սանձաններում ներդրումների 78—80%-ը ծանր արդյունաբերությանն է տրվել:

Բացառիկ հետաքրքրություն է ներկայացնում Մոսկվայում կառուցված չորս գործարանների ցուցակը: Առաջին հնգամյակի տարիներում մեքենաշինման հետևյալ ձևերով կառուցված է «վերակառուցված» (ըստ եյուրթյան՝ նույնպես նոր կառուցված) — Ստալինի անվան ավտոգործարան (նախկին ԱՄՈ) 25,000 ավտոմոբիլ արտադրելու կարողությամբ, «Իկնամո» ավտոմոբիլ հավաքելու «ԳիՄ» գործարան, կադանովիչի անվ. № 1 «Շալիկո» պողոտայի վրա, վեր կարող է

24 միլիոն գնդակային ու անվազային առանցքակալներ տալ, տարեկան 6 հազար ստանդին արտադրող՝ ատրճանակային ստանդինների գործարան, «Ֆրեդեր», վեր 70 միլիոն ուսլու գործիքներ է տալիս տարեկան, «Գալիեր» — տարեկան 75 միլիոն ուսլու չափով գործիքներ ու պրիբորներ, Ստալինի անվ. — 40 հազար տոնն ձալվածք է տալիս, մի հերթավորություն տարեկան 150 հազար հեծանիվ տալու ուժ ունեցող հեծանվային գործարան, Պեդուսկի կրեկինգա ելեքտր. գործարան (Գ. Ս.) 15 հազար տոնն կարողություն, Պեդուսկի մեքենայական գործարանում ձուլարան՝ տարեկան 33 հազար տոնն ձուլվածք տալու կարողություն, Ժամացույցի գործարան, վեր տարեկան 200 հազար գլխավորի է ձևերի Ժամացույց է արտադրում, 2 գործարան պետք է արտադրեն 3,5 միլիոն «բուդինիկ» և 52 հազար ելեքտրական Ժամացույց, վերակառուցողական մեքենաշինություններ են կատարված «Կրասնի Պրոետարի» գործարանում, վերի հետևանքով ստանդինների արտադրությունը 28—29 թվի 717-ից՝ 1932 թվին հասել է 2377 ստանդինի, կառուցման սկզբի վերջին նոր չուղունաձուլողական կադանովիչի անվ. № 1 «Շալիկո» պողոտայի վրա, վեր կարող է

տար ժազոններ հավաքելու նոր ցեխ ե շինվում, Լյուբերեցկի գյուղատնտեսական մեքենային-ման գործարանում կառույ չա-գունի նոր ձուլարան և մեքենա-յական կորպուս ե կառուցված:

Մեծադազոծուրյան ասպարե-զում.—Կոստգորսկի գործարանի № 3 հալոց՝ 120 հազար տոնն կա-րողությամբ, հավասար ե գոյու-թյուն սունցող 2 հալոցներին.

«Սերպի Մոյոտ» գործարանում բացի նորոգումից, սարգավորու-մից՝ կառուցված ե րիմետաղա-յին ցեխ, ավարտված ե տրամա-չափական ցեխը, ավարտվում ե ե ֆասոնաձուլական նոր ցեխը, «Կրասնայա Վրյուբա» գործարա-նը, առաջին հերթի — 10 հազար տոնն յերկաթի խողովակներ տա-լու կարողությամբ: Ելեքտրո-ստալ, վոր բարձր վորակի պող-պատ արտադրելու չափը հասցը-րել ե մինչև 25 հազար տոննի, ախտեղ ալմա ախտատանքներ են ծավալված 1933 թվին 120 հազար տոննի հասցնելու, Մասկ-վայի խողովակ ձուլող գործարա-նը, վոր կարող ե 23 - 24 հազար տոնն չուգունի խողովակ տալ: Նովոտուրսկի մետաղագործական կոմբինատը, վոր գեռ չի ավարտ-ված, № 1 հալոցի առաջին հեր-թի գործարկուսը 1933 թվի չոր-րորդ յեստմայակում:

Սլեբետոսելսկիայի վերաբե-րմամբ.—Ռենադենյան գործարան, վոր ոննտգենյան ապարատուրա-նադրո ե արտադրում, Իզոլիտ

գործարան, վոր իզոլիացիոն նյութեր ե պատրաստում ելեք-արատելսնիկական գործարաննի-րի համար, Ելեքտրոտի գործարա-նը գրաֆիտային ածուխի ելեք-տրոմետաղագործության ու ե-լեքտրոսելսիայի համար:

Սկսվել են կառուցել.—Ձա-գեմ գործարանը (ճիշտ ելեքտրո մեխանիկայի) շահագործման կը մըտնի 1933 թվին, ռադիոպրի-բորի գործարան, լուսարձակի գործարան:

Քիմիայի վերաբերմամբ.—Յե-րեք ուժեղ քիմիական կոմբի-նատ—Բորիսկի խիմկոմբի-նատ, առաջին հերթի քիմիական գործարաններ՝ մոտ 300 միլիոն ռուբլու արժողությամբ, Վասկրե սենսկի ֆոսֆատակի կոմբի-նատ՝ տեղական ֆոսֆորիտ բա-նեցնելով, Ուգրեմսկի խիմկոմբի-նատ, սինտետիկ կաուչուկի Յե-ֆրիմովսկի գործարանի կառու-ցումի ավարտվում ե,

Կառուցողական ինդուստրիայի վերաբերմամբ.—Նովոպոդոլսկի ցեմենտի գործարան՝ տարեկան 1 միլիոն տակառ ցեմենտ տա-լու կարողությամբ: Լյուբորից-կի՝ սիլիկատ աղյուսի գործա-րան, վոր կարող ե տալ 125 մի-լիոն աղյուս, 80 հազար տոնն անկիզկի շինվածք տալու ույժ ունեցող Պոդոլսկի գործարան, 43 հազար տոնն լամպի աղյուս-սի Լոբնենսկի գործարան, Վաս-կրենսենսկի խողովակի գործա-րան և այլն:

Քառաձյի վերաբերմամբ.—Հըն-դամյակի 4 տարում 32 նոր շախա-ե տրված՝ 9850 հազար տոնն կա-րողությամբ. շահագործման և դրված 18 նոր շախա, 3160 հա-զամ տոնն կարողությամբ: Նոր շախտերը պետք ե քարածուխի ամբողջ հանույթի 60,5 տոկոսը տան:

Թեքել լեվ սննդի արդյունաբե-րության վերաբերմամբ — Կարի 2 ֆաբրիկ № 3, Մոսկվայում և Կալինինոյում, Գլուխսվկայա և սանրի ֆաբրիկ, բարդ յեթերների գործարան, Մասկվայի սապո-նի գործարան, կաշվի սուբրո-զատների գործարան, մարգարինի գործարան Մոսկվայում, 20 հա-ցագործարան, դրանցից 6-ը Մոսկ-վայում 14-ը շրջանում: Կալուգա-յի լուցկու, կինո-ֆաբրիկ Լենին-յան լեռների վրա, լրագրային տպարան, մսի կոմբինատ, հիդրո-գենիզացիոն գործարան:

Նոր կառուցվել և վերակա-ռուցվել են: «Մեզ մոտ որի-նակ, ախպիտի գործարանը, ինչ պիսին ե Սալիսի անվան ավ-տագործարանը (նախկին ԱՄՈ), հառարվում ե վերակառուցված»:

Յեթե սա վերակառուցում հա-մարկնք, այդ սինեալն ե, թե վերարկուն կարել ենք կոճակին (ձիճաղ): Կառուցվել ե բուրե-վին նոր գործարան և այդ հա-մարվում ե «վերակառուցում», Մի բանի հին գործարաններ վե

րակառուցելիս, մենք բարե-վին նոր գործարաններ ենք շի-նել: Սյդ ցուցակը դեռ լրիվ չե, բայց բերված որինակներն ել խոսում են հոգուտ իրենց:

Ինդուստրիալիզացիայի քաղա-քականությանն արմատապես փոխել ե յերկրի դեմքը, յերկրի քարտեզը փոխվել ե, Այս փոփո-խությունը պարզ յերևում ե Մասկվայի և շրջանի որինակից: Կառուցվել են բուրոսկին նոր քաղաքներ: Նոր արդյունաբերա-կան կենտրոններ են ստեղծվել:

Բոլորի հիմքում — ինդուս-տրիան ե:

Յեթե սենք շինարարությունն այս ճանապարհով չտանենք, հաստատուն ինդուստրիալ բազա ստեղծելու ճանապարհով, ա-պա, հավատացնում եմ ձեզ, վոր սենք կկառուցենք թղթե տնակ, վորը կքանդվեր թեթե քամու առաջին իսկ փչելուց: Բանն ե, հենց դրանում ե, վոր կառակցութունը փաբրիկ թղթ-կառակցութունը փաբրիկ թղթ-թե տնակ չի շինել ավաղի վրա, ե շինել մետաղի վրա, ամրաց-րել նրան ցեմենտով, սարքավո-րել ե մեքենաներով, գինեղ պաշտպանության միջոցներով, ժամանակակից տեխնիկայի բա-զայի վրա, թող մեր թշնամիներ-ից վորեն մեկը փորձի այդ խորհրդային տունը շուռ տալու (բռնոն ծափահարութուններ): Համառոտակի՝ նվաճումներ:

և կոմունալ տնտեսություն խընդիրների մասին, կոմունալ տընտեսությունում — գործն ուղղակի աշխատավոր մասնաճանների նյութական դրուժյան բարելավմանն և վերաբերում: Հարցը վերաբերվում է բնակարանին, քաղաքի մաքրությունը, ջրին, ելեքտրաքարշին, կանաչիղացիային, Գործը բանվորների առողջությանն և վերաբերում: Ի՞նչ հանրապետար ունենք մենք այս տեղ: Հնգամյակի սլոանում նույն ված է յեղել քաղաքային տնտեսության մի շարք խնդիրներ: Քաղաքային տնտեսությունում մենք ավելի առաջ ենք անցել, քան թե նախատեսել է հնգամյակը:

Ընկ. Ստալինի նախաձեռնությամբ կուսակցության կենտրոնի 1931 թվի պլենումում զրվել է հատկապես քաղաքային տնտեսության հարցը: Դրանից հետո քաղաքային տնտեսությունը, առանձնապես, սկսեց առաջ շարժվել: Ահա մի քանի թվեր, մոտոք բնորոշում են քաղաքային տնտեսության ծավալը:

Բնակարանային ֆոնդը յերկրի քաղաքներում և շենքերում հնգամյակի չորս տարվա ընթացքում, ավելացել է 86 700 հազար քառակուսի մետրով — մատուցողական յերեք ու կես անգամ ավելի, քան թե նախընթաց հնգամյակում (1924-28 տարիներում): Կենտրոնի հուլիսյան քենտմից հետո, 1932 թվին

3,5 միլիարդ ուսլի է գործարկված բնակառնային շինարարության հիմնական ներդրումների համար, այսինքն յերեք ու կես անգամ ավելի, քան նախընթաց հնգամյակում:

Յերկրի կոմունալ տնտեսությունը հնգամյակի չորս տարիների ընթացքում գործարկել է 1820 միլիոն ուսլի, կամ յերեք անգամ ավելի, քան նախընթաց հնգամյակում: 1932 թվի — կենտրոնի հուլիսյան պլենումից հետո — առաջին տարվա ներդրումը կազմել է առաջին հնգամյակի ներդրումների 40%-ը: Զբոսապային ցանցը աճել է 33%-ով, նույնը վերաբերվում է կանաչիղացիային:

Այդ աճումը, մանավանդ, Մոսկվային և վերաբերում, վորի կոմունալ տնտեսությամբ հատկապես զբաղվել են կուսակցության կենտրոնն ու ընկ. Ստալինը: Մոսկվայի բնակչությունն արագ է աճում, Ինչի՞ հաշվին է աճում Մոսկվայի բնակչությունը, Առաջինը՝ Մոսկվայի բնակչությունն աճում է մոսկվիկների հաշվին, յերկրորդը՝ յեկվորների, հաճախ անհարազատ տարրերի հաշվին: Ի միջի ալոց՝ մենք անցադրային սխտեմ ենք ստացնում և Մոսկվայի բնակչության այդ կատեգորիայից մենք դեմ չենք մի քիչ ազատել:

Հնգամյակի ընթացքում Մոսկվայի ազգայնակչությունն ավելացել է 50%-ով — 1928 թվին յեղել է 2.300 հազար մարդ, այ

Ժըմ՝ 3.600 հազար: Մեծ քաղաք է, գալիս են, տեղավորվում են, բնակարան չկա, սենյակներ չկան, սա ծանրաբեռնում է քաղաքը:

Անցագրային սխտեմն անցկացնելիս, համեմայն դեպ, անհրաժեշտ է անպայման վորոշչափով քչացնել Մոսկվայի ազգայնակչությունը: Յե՛ս ձեր ուշադրությունը հրավիրում եմ այն բանի վրա, վոր այդ գործը շատ կարևոր է և քաղաքական նշանակություն ունի, Անցագրային սխտեմը կարող է ազատել քաղաքն անպետք, անհարազատ մարդկանցից:

Անցած չորս տարվա ընթացքում միայն Մոսկվայում կառուցված է 2.116 հազար քառակուսի մետր բնակարանային տարածություն, 68% ավելի, քան կառուցել է Վեննայի սոցիալ-դեմոկրատական մունեցիպալիտետը 13 տարվա ընթացքում (1918-1930):

Կատարելագործված սալահատակը — դա հսկայական նվաճում է, կարծել թե դա շուայություն է, սխալ է: Այստեղ պահպանվում է մարդկանց առողջությունը, քանում է մեծ քաղաքի փոշին և ցեխը: Հնգամյակի չորս տարվա ընթացքում 1,8 միլիոն քառ. մետր փողոց է կատարելապես սալահատակված: Ուրիշ խոսքով 7 անգամ ավելի, քան Մոսկվայի ամբողջ պատմության ընթացքում մինչև 1928 թվի:

Ջրի միջին որական գործածությունը Մոսկվայում մինչպատերազմյան ժամանակի հետ համեմատած՝ ավելացել է 4 անգամ: 1913 թ. գործածվել է 8 և կես միլիոն դուլ ջուր, 1928 թ. — 16,7 միլիոն դուլ, իսկ 1932 թ. վին հասել է մինչև 36,7 միլիոն դուլի:

Վորպեսզի ապահովենք աճող պահանջները, վորպեսզի պահպանենք Մոսկվա-գետի ջալը, կառուցվում է Վորգա - Մոսկվա կանալը: Վոմանք կարծում են, թե դա յուայություն է, ավելաբազան է: Բայց դա սե՛ծ սխալ է, պետք է կարողանալ վաղվա ուրը տեսնել: Այնպիսի քաղաքը, ինչպիսին է Մոսկվան, չի կարող ապրել ջրի սահմանափակ աղբյուրներով:

Հնգամյակի ընթացքում զրվել են 22 հազար ելեկտրական յապտերներ: Մինչև հնգամյակը Մոսկվայում սալափող է եքտրոններ դրան աճել է յերեք անգամ, իսկ 1913 թվի համեմատությամբ 9 անգամ:

Ճիշտ է, սեղնում յերբեմն չափըն անցնում են: Վորիննեքում առանձնապես շատ է յույսը: Վորիններում դատարկություն, բայց վառվում են 20 ճրքաղ (ճիծաղ, ծափահարություններ):

Մենք դեռևս շատ թերություններ ունենք, բայց մենք Մոսկվան արդեն սկսել ենք վերածել կուլտուրական քաղաքի, ա, ժաարդեն շատ ոտարերկրացիներ

դարձանուս են Մասկվայի նոր տեսքով, Ահա որինակ, ինչ և գրեւ Մասկվայի մասին Փրանսիա կան սենատոր, նախկին սինիստր Բեկտերը՝ «Մատեն» թերթում. «Բաւական և 10 ըսպե պտտել Մասկվայի փողոցներում, հասող-վելու, վոր 1932 թվի սպաստոսին» Խորհրդի Միութեան մայրաքաղաքը տեսք ունի սի ահագին կասուցի, վորից վեր և բարձրանում ան-վեհեր դարավոր կրեմլը, վո-րին ցարերը, վաղորդ ևն-դափախական կարմիր գույն են հազցել, Ասենուրեք ամերիկա-կան տիպի շենքեր են բարձրա-նում, ձեռաց սարքված ներքի հարկերը հիմնարկութուններն են բռնում, սինչև ամբողջ կառույց ման ավարտուած: Այստեղ մինիս տրություն և, այնտեղ՝ իմաստի-տաւ, այստեղ՝ աներ բանվորն-րի հասար, այնտեղ ահագին ստա-դիոն բոլորը յերկնաբարձների վո-ճով, չափազանցրած մոդերնիզմի գորանոցներ, վորոնք ստի-պում են ինձ ավելի գնահատել անցյալ ծերուկ աները, դեպի վո-րոնց յես, իս բուրժուական թու-լությանը՝ սրտաշարժ ավոտսանք ևս զգուս:

Այդ մասկովյան տեսքը կրկնվում և Միութեան ասքողը ահագին տերիտորիայի վրա, Խարկովից սկսած՝ մինչև Սևաս-տապոլ, Յարտա, Բաթում, Թիֆ-լիս, Վլադիկավկազ, Ռոստով, Ստալինգրադ, Սարատով, Լենին գրադ, ինքն միայն այն քաղաք ների մասին խոսենք, վորոնց յես տեսնել կարողացաւ... Ասե

նուրեք նոր շենքեր են բարձրա-նում... Փաստերը՝ փաստեր էլ մը նում են. այդ փաստերը կարող են դուր գալ, կամ դուր չգալ, բայց ամենամեծ սխալը՝ կամավոր կեր պով նրանց արհամարհելն է»:

Միաժամանակ տեղի և ունենում շրջանի արդյունաբերական քա-ղաքները բարեշինությունը և նոր քաղաքային կենտրոնների աճումը (Բորժիկի և այլն):

Մասկվայի կոմստեի և Մասկ վայի խորհրդի՝ ալտիվի հետ միասին գումարվելիք առաջիկա պլանումներից մեկում անք պի-տի գնենք Մասկվայի ճարտարա-պետական ձեռնարկում, Մասկ վայի պլանավորման հարցը: Մենք սկսել ենք այդ բանը և պետք և ավարտենք:

Մտորյերկրյա յերկաթուղու — սետրեպոլիտենի մասին: Ար-դեն 18 շախտ և շինված. դուք սան եք դալու փողոցներով, և չեք կասկածում, թե ներքեում արդեն կա մետրոպոլիտենի ցան-ցը, որինակ՝ Նացիոնալի մոտ և: Մենք դա կառուցում ենք սեծ դժվարություններով, սա-կայն հույս ունինք, վոր մենք այդ կկառուցենք հիմնովին, վոր 1935 թվին, քաղաքից հե-տս՝ ել ստիպված չենք լինի յեր-կար ժամանակ տրամվայի մոտ կանգնել, դուք ուղղակի կիջնեք մետրոպոլիտեն և կգնաք տուն (ծիծաղ. ծափահարություններ):

Մասկվայի կոմունալ շինարա-րության մեջ յեզած բոլոր հաջո-ղությունները, կրկնում ևս, աշ-խատաւար մասսաների նշաթա-կան գրությունը բարձրացնելու

մեր աշխատանքի բաղկացուցիչ մասն և:

Մենք պարծենալու տեղիք ու-նինք վոչ միայն ինդուստրիաց-ման, այլ և աշխատավորների նյութական դրության ասպարի-դում, Հնգամյակի վերջերքին մարդիկ յտվորել են այն փա-տին, վոր մեզնում գործադրու-թյուն չկա, վոր գործադրու-թյունը վերացրված և և անու-շաղիւր են անցնում այդ հիմնա-կան յերեւոյթի կողքից, Սա-կայն դեռ մոտերքս գործարան-ներում հաղարավոր գրություն-ներ երնք ստանում, մանավանդ կանանցից. «Ի՞նչ անեմ, Տղաս մեծանում ե, 15-16 տարեկան ե, փողոցում խուլիկանություն ե անում. գործ տվեք նրան, կամ թե — «Յես հին շարքային բանվոր եմ, սի տղա ունեմ, գործ տվեք նրան, թույլ տվեք տղիս ձրիաբար աշխատելու ստա-նովի սոտ»:

Այդպիսի հաղարավոր գրու-թյուններ երն տրվում: Հին բան-վորը մեզնում գիտե, թե ինչ բան և գործադրությունը: Յե-րիտասարդները չգիտեն: Նայե-ցեք արտասահմանի գործա-դուրկներին, այնտեղ որինակներ կան յուրաքանչյուր քաղաքի ման, տասնյակ միլիոնավոր գոր-ծադուրկների, սարսափ, աղքա-տություն և սով, աշխատողը գործադրության յերկյուղ և կը բում գործադուրկները ծանր բե-

ռան պիս ծանրացած են աշխա-տողների վրա: Ամեն մի բանվոր ազատում և, թե վաղը կաքձակ վի: Իսկ մեզնում, Մեզնում վոչ միայն գործադրություն չկա այլ և բանվորն ըստրություն և անում, թե վո՞ր ֆարքիկ, վոր գործարան գնա աշխատելու:

Յերբ ոտարեկրացիները մեզ մոտ են դալիս, տեսնում վորեւ-—Հոկտեմբերյան կամ մայիսի մեկ-յան ցույց, նայում ու գարմա-նում են. — բուրժուական թեր-թերը մի գլուխ աղաղակել են, թե բանվորները «ճնշված են», «վոչինչ չկա ուտելու, հագնելու համար»: Իսկ ցույցի դուրս յե-կած մարդիկ ստույգ են, ուրա-խանում, յերգում — ծիծաղում են, սոցիալիստական շինարարու-թյան խաղաղաստություն են ար-տահայտում: միթե՞ բոլշեիկնե-րն այնպիսի վաբալու գեղասան-ներ են, — մտածում են ոտար-յերկրացիները, — վոր կարող են աշխատաւարանորեն միլի-ոնավոր մարդիկ քաշել պարկու-ն յերգելու, վարակել նրանց ու բախտությամբ ու վախտու-թյամբ: Այդ ոտարեկրացիները չառ բան չեն հասկանում. նրանք չեն հասկանում, թե ինչ և նշա-նակում գասակարգաւորեն աշ-խատող դասակարգը, վոր իշխա-նության դուրս և կանգնած, վո-րն զգում և թե դա իր աշխա-տանքն է, իր սեփական, հարա-կատ աշխատանքը: Այդպես կա-րող են լինել այն մարդիկ, վոր իշխանություն են նվաճել, գոր-ծադրության յերկյուղը կորցր-րել:

Արտասահմանում բանվորը ճնշված և կապիտալիզմից, նա

Ե. Գ. Ս. Ե.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

4292 91

չի իմանում, թե վաղն իրան
ինչ է սպասում, կարող է պա-
տահել, վոր վաղն իրան հեռա-
ցունեն, իր կենն ու յերեխանե-
րը սոված կմնան: Մեզնում բան
վորը շատ բան ունի. նրա յերե-
խան պիտեմբական ջոկատումն է
կենն աշխատում է, ինքը կարող
է գնալ ակումբ, սովորել,
հանգստանալ. վորոշ բնա-
նիքներում, վորտեղ առաջ աշխա-
տում եր մի հոգի, այժմ աշխա-
տում են յերեքուր, յերեքը. ա-
մեն մի բանվոր որչեփով կեր-
պով զգում է իր նշույթական բա-
րեկեցության բարելավումը:
Այսպէս է գործադրութեան վե-
րացման նշանակութիւնը: Յու-
րաբանչուր բանվոր զգում է,
վոր ինքը մասնակից է պրոլետա-
րական պրկտատուրային, ինքն
է վազմել հնգամյա սլանն ու
պատմով կատարել:

Բանվորը գիտէ, վոր դա մի
վորեն բարեփոք կապիտալիստ
չի արել, աստիճան չի յերկնքից
մանանա ուղարկել: Նա ինքը,
պրոլետարիատն է կուսակցու-
թյան ղեկավարութեամբ այդ բո-
լորն արել: Նրա հեռանակարնե-
րն ու հուսերն աճում են յուրա-
բանչուր տարի: Կամ վերցնենք
7-ժամյա բանվորական ուրը:
Յերբ կուսակցութիւնը 7-ժամ-
յա բանվորական ուր եր մտնում
ստաւ ուղղիցիան դեմ դուրս յե-
կառն է ստում եր, թե դա յեր-
բեք չեք իրականացնի, դա
կենտկոմի տարբած մի մանրովը
է: Նրանք այդ պատմական դաս-
տի դեմ դուրս յեկան: Այժմ 7-
ժամյա բանվորական ուրն արդեն
կանգնել ու կենցաղի մեջ է մը-
տել, հենց կյանքի մի մասը,
մեր նվաճումն է կազմում:

Բանվորները թիվը հնգամյա-
կի ընթացքում աճել է 2 անգամ
այդ ժամանակամիջոցում ժողո-
վրդական յեկամուտն աճել է 85
տոկոս: Բանվորները տարեկան
միջին աշխատավարձն աճել է,
նա 1928 թվին կազմում եր 703
ռուբլի, իսկ 1932 թվին — 1355
ռուբլի, իսկ հնգամյակի համա-
ձայն՝ պետք է լիներ 994 ռուբ-
լի: Սոցիալական ապահովագրե-
ման ֆոնդը 1928 թվին կազմում
եր 1050 միլիոն ռուբլի, այժմ՝
4120 միլիոն. այսինքն՝ 292 տո-
կոս աւելի: Միթե՞ հիմնադրու-
ները, բժշկական ուղեւթիւնը,
բուժարանները, հանգստյան տը-
րները, այդ բոլորը բանվորական
մասնաների նշույթական, կենցա-
ղային պրկութեան բարելավում
է: Կամ վերցնենք զյուրը: Մ-
ուսը զյուրում ահապին բանակու-
թեամբ մարդիկ կային, վորոնք
մարում, մեռնում էին, մուրաց
կանութիւն էին անում. վորոնց
վրա կուշակը և ունեւորը արհա-
մարհանքով էին նայում, չա՜հա
դործում էին նրանց: Այսօր այդ
պիսի բան չկա:

Հասարակական անուշտը: Մար-
դիկ սովորել են հաշիւել, թե հա-
սարակական անուշտը՝ դա այն-
պես ինքն ըստ ինքնան բանն է,
ինքնահոսով է առաջ դնում և
հաշիւի են առնում միայն պա-
յտը: Դեռ սրանից 3 տարի ա-
ռաջ բոլորն էյեքորդովողի ճա-
շարանի մասին էին խոսում:
Այն ժամանակ դեռ նոր — նոր
եր տկամում հասարակական սը-
նունդի ծաղաւրդը: Այժմ այդ
պիսի ճաշարաններ շատ կան,
կան ել աւելի լավերը, թեկուզ
մինչև այժմ ճաշարանների գոր-

ծը գեռ այնքան բարեհաջող չէ,
էեզտոտութիւնն է արիւմ, հա-
մայի չեն պատրաստում, կոպիտ
են վարվում:

Միութիւնում հասարակական
անուշտով ընդգրկված է արդյու-
նաբերութեան մեծական ճյուղե-
քի բանվորների 70 տոկոսը: Մաս
հիմնում հասարակական անուշ-
տով ընդգրկված են մոտ 2 մի-
լիոն հոգի: Այո, մատակարար-
ման բնագաւառում թերութիւն
ենք դեռ կան, մենք դեռ չենք
կորոզանում այնքան ապահովել
վորքան կամենում ենք: Կուսակ-
ցութիւնը յերբեք չի թաղցրել
վճարութիւններն, ընդհակա-
ռակը մենք ուշադրութիւնը նը-
բանց վրա ենք կենտրոնացնում
է մեծանակցութեան ու բանվոր
դասակարգի ակտիւութիւնն
ենք մոբիլիզացիայի յենթա-
կում՝ այդ վճարութիւնները
վերացնելու համար: Մեզնում
դեռ պակաս է յուղեղները, միայն,
բայց արդեն շատ բան է արված
յանվորի անդի բարելավման
համար: Այն բազան, վոր ար-
դեն ստեղծված է, մի յերկու
սաւրուց հեռու կհասցնի հետագա
բուրջ բարելավմանը:

Այստեղ շատ բան հենց մեզա
նից է կախված: Յերբ որինակ
մեծանակցութիւնն ընկ. Ստալինի
անմիջական ղեկավարութեամբ
այս տարի առանձին ուշա-
դրութիւն դարձրեց լայնըս-
պառի վրա, ապա դործն առաջ
շարժվեց ու սկսեց զարգանալ:
Ապրանքի քանակութիւնն աւել-
ացել է ու կուստարային շին-
վածքների արտադրութիւնն ըն-
դարձաւ: Մեծ քանակու-
թեամբ արդանք է ուղարկվել
Գոռը: Նույնպէս և խորհրդա-

յին առևտուրը ծախարելու
ու մատակարարման գործում
շատ բան է կախված մեզանից,
մեր աշխատանքից: Որինակ՝ մը
սի վերաբերմամբ: Յերբ սով-
խողները դանդաղեցրել էին մսի
հանձնումը, մենք նրանց ստիպե-
ցինք ստույգ հաշիւ տալ իրանց
արտադրանքի մասին: Այսօր
Մոսկւան, Լենինգրադը, Դոնբա-
սը և մի շարք ուրիշ արդյունա-
բերական կենտրոններ մսի կող-
մից վորոշ նորմայով լիովին ա-
պահովված են: Հասարակական
անուշտը նույնպէս լիովին ապա-
հոված է մսով: Մի շարք գոր-
ծարաններում բանվորների մա-
տակարարման գործը հանձնը-
ված է գործարաններին, բայց
վորոշ գործարաններում մինչև
այժմ բանվորների մատակարար
մանը պատշաճ ուշադրութիւն
չի դարձրած: Այստեղ կուսակ-
ցական կազմակերպութիւնների
առաջ խնդիր է դրված իրենց
գործնական աշխատանքով այն-
պիսի կարգ ապահովել, վոր մեր
ունեցած և բանվորներին հասկա-
ցրված մեքենաները բանվորները
ժամանակին ու ճշտով ստանան:
Մենք պետք է ինքնաթիւներ
բի և բաշխման խնդիրները հատ
կապէս մշակենք:

Լայնապատ ապրանքների ար-
տադրութեան և թեթեւ ինդուստ-
րիայի զարգացման խնդիրը
յերկրորդ հնգամյակում ել աւել-
ի սուր է կանգնած, քան դա յի
դեռ է վերջին տարիներս: Լայն
ապրանքն ապրանքների արտա-
դրութիւնն անհրաժեշտ է 1933
թվին աւելն կերպ արագացնել,
վոր մի դեպքում չթուրաց-
նելով տեմպերը: Առհասարակ
1933 թվին, յերկրորդ հնգամյա

կի առաջին տարում մենք պետք է ցույց տանք, վոր մենք վոչ միայն առաջին հնգամյակը չորս տարում ենք կատարել, այլ և վոր յերկրորդ հնգամյակի առաջին տարում չպետք է թուլացանք հարվածայնությունը, յետանգն ու կամքը մեր աշխատանքներում:

1933 թվին ժողովրդական տրնտեսությունը զանազան բնագավառներին համար կոնկրետ ծրագրեր է դրված պլանումի վորոշումներում ընկ. ընկ. Մոլոտովի և Կուլչիկովի վեկուցումներում կուսակցություն կենտրոնի պլանումը պետք է Մոսկվայի շրջանի 1933 թվի կոնտրոլային թիվերի հարցը հատկապես քննի իր առաջիկա նիստերից մեկում առանձնապես ուշադրությունը կենտրոնացնելով արդյունաբերությունը յուրացնելու խնդիրների վրա: Նույն այդ պլանումում պետք է կենտրոնացնել մատակարարման հարցերն, սկսած վաղ քանկոտայնությունից, բանվորական մատակարարման բաժնից ու խանութներից, մինչև սպառողական ընկերությունների Մոսկվայի միությունում ու շրջանային մատակարարման օրգանները: Պետք է տեղից մինչև վերջ քննել այդ առարկայից կատարած մեր ամբողջ աշխատանքը և մի ջոցներ ձևով առնել թերությունները վերացնելու համար: Բախակառնալ ունեցած նվաճումներով ու հանդիսատ նստել չի կարելի:

Մենք, առանձնապես Մոսկվայի, ամեն կերպ պետք է զարգացնենք լայնապատ արդյունքների արտադրությունը: Մոսկվայում

մենք վոչ միայն թեթև ինդուստրիայի գերազանցած մենք հանդիսակ, այլ և զեպի թեթև արդյունաբերությունն ունեցած արհամարհական վերաբերմունքի: Մենք կառուցել ենք Կոստյոմովի հալոցը, Տուլայի գործարանը, «Ելեքորոտայ» գործարանը և կառուցել մի շարք նույնպես մեքենաշինական գործարաններ: Սակայն վոչ բոլոր ինդուստրիայի և սիպլ կլինել արհամարհել թեթև ինդուստրիայի և բայն սպաս արդյունքների արտադրությունը չահերը: Մոսկվայում թեթև ինդուստրիայի շատ ձև նարկություններ կան: Մոսկվայի Կոմիտեն մեծ ուշադրություն է դարձրել տեքստիլ արդյունաբերությանը, նոր սարքավորմանը, սննդային և կաշվեղենի կոշիկեղենի արդյունաբերությունը:

Բանվորական կենտրոնները սր նընդային արդյունաբերությունը տարեց տարի ավելացնում է իր հումուլթային բաղան (քաղաքում մեծ տնտեսություններ, բանջարեղեն):

Ընկերներ, յերբ առաջին հընդամյակում մենք ամենից ամենի ուշադրություն ենք դարձնում նոր շինարարություն վրա, մեծ տնտեսարար կշիռ ունենալով հին ձեռնարկությունների, վորոնց հիման վրա հեշտ էր արտադրանք տեմպերով արդյունաբերական արտադրությունը դարգացնել, ապա մեր անելիքն արժի նրանում է, վոր մեր շինարարություն հետագա դարացման, նոր գործարանների հետագա կառուցման հետ միասին՝ արդյունաբերության նոր ձեռնարկություններ յուրացնենք:

Ընկ. Ստալինը շեշտել է, վոր առաջին հնգամյակում մենք բոլոր համակարգ ենք նոր շինարարություն պաֆոսով, նոր կառույցների պաֆոսով, այնպես, ինչպես քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ քաղաքացիական պատերազմի պաֆոսով էինք գտնված: Այժմ նոր շինարարություն հախկին պաֆոսը պետք է յուրացնենք մեր գործարանների յուրացման պաֆոսով, արդյունաբերության արտադրանքի պաֆոսով, և քաղաքում ու գյուղում մեր ձեռնարկությունների ամբողջական պաֆոսով:

Առաջին հնգամյակում մենք անհրաժեշտություն և հնարավորություն ենք ունեցել ավելի արագացրած տեմպերով զարգանալ:

Վոմանք — յուրացման լուրջությունները նվազ արագացման տեմպերով, վորոնում են պատկերացնել, վորպես դժարությունները առաջացած նահանջ:

Դա, իհարկե, դատարկ բան է: Իրոք, վոչ մի նահանջի մասին խոսք լինել չի կարող: Մենք 1933 թվին մի միլիարդ ուրբլի ավել ենք դնում արդյունաբերության մեջ, քան 1932 թվին:

1933 թի 10,109 միլ. սուբլի, 9,164 միլ. ուրբլի դիմաց 1932 թվին: Այժմ մենք վերջընում ենք արդյունաբերական արտադրանքի աճման նվազ արագացրած տեմպեր: Ընկ. Ստալինի հատում դուր կարդացել էք, թե նա ինչպես է պատկերացրել այն բանը, թե հատկապես ինչ է ներկայացնում իրենից աճման մի տոկոսը և թե ինչ նյութական մեծություն ունի յուրաքանչյուր տոկոսը: Որինակ՝ յեթե «ԱՄՈ»

գործարանում 1925-26 թվին արտադրանքի աճման մի տոկոսը մի ավտոմոբիլ էր կազմում, ապա այժմ «ԱՄՈ» գործարանում արտադրանքի աճման մի տոկոսն արդեն 28 ավտոմոբիլ է կազմում: Այդ տարբերությունն ամենքի համար պարզ է:

Այժմ մեր անելիքը կախնում է նրանում, վոր մենք ձեռք հետ միասին, նոր շինարարություն հետ միասին՝ մեր գործարաններ յուրացմանը, սարքավորումների յուրացմանը, նոր գործարանների կառուցմանը, և կառույցումների եփանացմանը ուժ տանք: Պետք է հիշ տալ վորակապից ցուցանիշներին: Դա վոչ այլ ինչ է, յեթե վոչ ձգտում յուրացնելու ներկայումս մեր ունեցած հսկայական ձեռնարկները, վոչ այլ ինչ է, յեթե վոչ ձգտում ուշադրություն դարձնելու վորակապից ցուցանիշներին և վերջապես վոչ այլ ինչ, յեթե վոչ աշխատանքային արտադրողականությունը բարձրացնելու և մեխանիզմների աշխատանքը բարելավելու ձգտում:

Իհարկե, շինարարությունն ապաքինում պետք է ուշադրություն դարձնել վորակապից ցուցանիշներին: Ձի կարելի պարենավ նրանով, վոր 100 միլիոն ծախսված է: Կոյուղի կառուցող տնտեսապարկ կարող է առել. «Յես այսքան միլիոն եմ ծախսել»: Դա մեկ համար քիչ է, և մենք կհարցնենք. «Դու քանի կելոմետր կոյուղու խողովակ էս անցկացրել: Դու խողովակ էս անցկացրել, թե՞ հենց վողը խողովակի միջով քամուն էս տվեմ» (ծիծաղ):

Մեր գործարարները մեծ քանակությամբ թերութիւններ կան: Մենք չափ գործարարներ ենք կառուցել, հազարավոր նոր ստանկները դրել, բայց դեռ պէտք էր գործարարներին ու ստանկները յաւանդել ինչպէս հարկավոր է: Դա, մանաւանդ, Մոսկվայի, շրջանին և վերաբերում, վերոմէջէս աշխատող նոր գործարարներին հակադաս կառուցում

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Վերջ նախկին աջ ուղիներում ներքինում են բանն աշխատողները, թե իրանք կողմնակից են յեղել յերկրի ինքուստրիացմանը, թե իրանց միակ սխալը նրանում է յեղել, վոր աշխատող առած, իրանք չեն նախատեսել գյուղի կոլեկտիվացման պրոցեսը: Բայց բոլորը զիտեն, վոր աշխատող աշխատողները, վոր կուսակցութիւնը համառութեամբ տանում է և հենց դրանով էլ նրանք դեմ են յեղել գյուղական տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցմանը:

Այսօր մենք ուղղակի կարող ենք ասել, վոր գյուղական տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման ու աշխատավոր գյուղացիների հիմնական մասնաւորի կոլեկտիվացմանը պիտի մոտարկեն հասել ենք այն պատճառով, վոր կարողացել ենք յերկրի գյուղական տնտեսութեանը լուրջ ինստիտուցիոնալ բաղադր

ներ են կատարած և ահագին քանակությամբ նոր ստանկներ գրել:

Յուրացումը չի բացառում, այլ յենթադրում է նոր մատուցումների հետագա զարգացումը:

Մենք չարունակում ենք ամբողջ Ֆրոնտի վրա ծախարուն սոցիալիստական հարձակում, նոր պայմաններում, նոր ուժերով:

Վրա դնել: Միայն ինքուստրիացման բաղադր վրա, պրոլետարիական տնտեսութեանը կարող էր յուր ինքուստրիացման ուժերը և քաղաքական ուժերը յիշատակել և յարմարութեամբ վերակառուցմանը դրժին: Հենց դրա մեջ հնարավորութիւն է աւելի համեմատաբար աշխատող հեղափոխութեամբ հնգամյակը վոր միայն կատարել, այլ և դերակատարել՝ գյուղական տնտեսութեան կոլեկտիվացմանը առաջընդունել: Կուսակցութիւնը հեղափոխութեանը պատգամներին, գյուղատնտեսական հնգամյակի առաջ խնդիր է դրել մանր, ցիւր ու ցան գյուղատնտեսական ուրախութիւնը խոշոր, համաշխարհում սոցիալիստական յերկրագործութեան տեւերի վրա դրել:

Միմիայն այն ուղիով կարելի է խորհրդային իշխանութեան համար տնտեսական հաստատուն բաղադրել գյուղում և ձեռք բերել աշխատավորութեան

լայն խալերի՝ գյուղացիութեան յայտնական դրութեան արագ լարելիութեամբ: Ծիծաղելի է կարծել, վոր քաղաքում կարելի է սոցիալիզմ կառուցել, իսկ գյուղում պահպանել հին գրութիւնը, յերբ մարդիկ աշխատում են պապականեան մեթոդներով և աւտագրութեան հնարարի գործիքներով, յերբ մարդիկ ապրում են զոտիսային պայմաններում, առաւոտից մինչև յերեկո աշխատելով, յերբ կապիտալիստը, ինչպէս ասում է Մարքսը, «գյուղացուց ծծում էր նրա սրբի արջունը և նրա գլխի ուղեղը նետելով՝ նրանց կապիտալի աւերիւնական թորանովի մեջ»:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը մենք նրա համար կատարելիք, վոր գյուղացուն աղատենք «գյուղական կյանքի ապուշութիւնից»: Պրոլետարիական հեղափոխութիւնը մեզ ամեն հնարավորութիւն տալից, վոր գյուղացու համար աշխատի դրութիւնը համեմատել, յերբ կապիտալիստը չկարողանա ծծել արջունը նրա սրբից և ուղեղը նրա գլխից: Կոլեկտիվացման կարեւորագույն հեղափոխութեանը — մեր գյուղում ունեւոր և չունեւոր յերբ վերակառուցմանը ինքիւնացիւն է: Մենք ինքուստրիացման բաղադր վրա գրել գյուղական տնտեսութիւնը և հիմք տնտեսիքներ մեր գյուղի հետագա վերելքի համար:

Արդարիւ հակադաս պատմական գործն յհարկէ ասանց դրժարութիւններին շանցով: Առանձնապէս բոլորը հիշում են կուսակցութեան քաղաքականութեան աղաքագումը, վոր հայտնի է «Գլխապաշտի հաշտութեան»

թիւններից» անունով: Այդ բանը մանաւանդ լավ պէտք է հիշեն մոսկիւայից, յերբ այդ ջերմում կոլեկտիվացման տոնուր, վոր մինչև 80 էր ուղեղում, շուտով բնկավ մինչև 7 տոկոսի: Այն ժամանակ շատերին թրվում էր, թե կուսակցութիւնը կձկում է կոլեկտիվացումը: Բայց կուսակցութիւնը աղմկիւն տրատիվ հրճմանքի հերոսների ձեռներին դարկեց և յուրեղ տրվից — հետագա շարժումը կադմակերպել կոլեկտիվացմանը բոլորապէս կոլեկտիվացմանը վերականգնութեան և կազմակերպչաւ — տնտեսական տնտեսիւնչման հիմունքով: Սրանում մեծագույն պատմական ծառայութիւնը Ստալինին է: Կուսակցութիւնը այն ժամանակ յոգունց տալից կոլեկտիվացման հիմնական ձեռք — գյուղատնտեսական տրտելի մասին:

Վրանք այն ժամանակ հարց դրին, արդոք, չի՞ կարելի արտելների փոխարեն ինչեւ մինչև հողամշակման ընկերութիւնները, աշխարհը հողերը միասին մրշակելու ընկերութիւնները: Ընկեր Ստալինն այդ առաջարկները դեմ դուրս յեկավ և սպառնացարգութեամբ ապացուցեց, վոր գյուղատնտեսական տրտելը պիտի կոլեկտիվացման հիմնական ձեռք լինի: Այդ բանը միանգամից հաստատուն կազմակերպչական ձեռն տնտեսից: Դրա հետեւանքով մենք ունենք կոլեկտիվացման համաշխարհային հաստատուն աւում:

Ներկայումս մեր յերկրին աշխարհի մեջ տնտեսախոշոր սոցիալիստական հողագործութեան յերկրին է: Մենք տնտեսիւն ենք

գյուղատնտեսական նոր խաչոր ձևերակներ — կոլխոզներ ու սովխոզներ: Մենք գյուղում ըստեղծել ենք ալիւլի քան 200-000 կոլխոզներ ու 5000 հացահատիկային, անասնաբուծական սովխոզներ և 2446 մեքենատրակտորային կայաններ: Սրա մեջ է ա մենագլխավոր հանրապետության այն բանի, վոր մենք այս չորս տարում ձեռք ենք բերել գյուղական տնտեսության մեջ:

Հնգամյակի հետեանքով աճել է գյուղական տնտեսության տեխնիկական զինումը: Պրոլետարական պետությունն այդ ժամանակամիջոցում գյուղին տվել է ալիւլի քան 120000 տրակտոր: Կոլխոզները և սովխոզները գյուղատնտեսական նոր ձևերակ կոլխոզներ են, վոր մենք հենց նոր ենք ստեղծել: Դեռ պետք է դրանց զենել ամուր վոտքի վրա: ակրբնական շրջանում անխուսափելի է աշտրկս կոչված անհաճաբերությունը: Ամենամեծ հիմարություն կլինի նրանց փակել կամ ցրել: Այդտեղ իհարկե դժարությունները մեծ են, յեկամուտը փոքր, չահալետություն չկա, բայց հենց նրա համար, վոր մենք ձեզ հետ միասին աշտրկի յեղրակացություն ենք հանում, վոր կոլխոզներն ու շատ սովխոզները զետեա չահալետ չեն, ապա աշտրկտենք, վոր նրանք չահալետ զատենան: Դրանումն է աշտմ խղճիքը:

Գլխավորն, ինչպես արդեն մասնանշել է ընդ. Ստալինը, աշտմ այն է, վոր կազմակերպչություն ամբարանդվեն կոլխոզներն ու սովխոզները: Ումենքս բարենք և նրանց չահալետ զարձար:

ենք: Ահա կուսակցությունն աշտկա է դնում հարցը: Մենք արդեն ունենք մի շարք ամուր սրինակելի կոլխոզներ, վորտեղ մենք ունենք վոչ թե միայն վալիւլիզ դրված տնտեսություն, այլ բազմաթիւ անասուններ, լալ սփանդակ տնտեսություններ վորտեղ աշտոր ստացվում է 3-4 ուտրի վոդ, 3-4 կիւղգրամ հաց, աշտինքն ամեն մի աշտատուակ կոլխոզներին 35-ից մին չեվ 45 փութ. այդ կոլխոզներում կազմակերպված են մանկա մասերներ, ճաշարաններ, կարկա տելու, կոչիկեղենի ու զերձակի արհեստանոցներ, վորտեղ կոլխոզներին իրեն հաստատուն ու հիմնավորված է զդում, վորտեղ կարելի է տեսնել այդ սրինակելի պարկերը, թե ինչ կղառնա մեր գյուղացին 1-2 տարուց հետո, յերր կոլխոզները կամբանդելեն յերր վոտքի յիկանդենն և զգալի չափով կբարձրացեն կոլխոզային գյուղացիության բարեկցություն մակարդակը:

Մոսկվայի շրջանում հնգամյա կի հետեանքով մենք փոխանակ 1928 թվի մեկ ու կես միլիոն բաժան-բաժան չքաւոր միջակային ու կուրակային տնտեսությունների՝ աշտմ տեխնիկ մոտ 20-000 կոլխոզներ, վորտեղ միա ցրնում են 750-000 գյուղացիական տնտեսություններ, կամ մեր շրջանի գյուղացիական ծխի յի 55 տակտը:

Չորս տարվա մեջ մենք շրջանում ցանքային տարածություններ մեծացրել ենք ալիւլի քան մի միլիոն հեկտարով, ըստ վորում կարտոֆելի և բանջարեղենի նկատմամբ ցանքային տարածությունները մեծացել են 224

հարաբ հեկտարով: Այդ ընդարձակման մեծ մասն ընկնում է Մոսկվայի, Տուլայի, Որեխովի, Սերգալովի, Կալումնի և այլ քաղաքներում ուսյոնների վրա: Բա վալենն է առել ձեզ, վոր այս տարի մենք ըլտվին ապահովել ենք Մոսկվայի շրջանի կարտոֆելի պահանջը ներքշանային միջերումների հալվին: Ալիւլի ևս, մենք բայի զբանից կարտոֆել ենք ալել ուրհանություն արդյունաբերության համար: Նույն քանն էլ բանջարեղենի նկատմամբ: Մեզ մոտ հացահատիկային տնտեսության թերագնահատում կար: Աշտմ մենք նրան հաղթահարել ենք. հացահատիկային տնտեսությունը մենք առաւելապես կարող ենք ծախել շրջանի հարաւային ուսյոններում:

Մեզ մոտ սովխոզների թիւը 600-ի է հասել 1928 թվի 400-ի փոխարեն: Սովխոզների ցանքաս զաւտը 1928 թվի 52000-ի փոխարեն հասել է 450 000 հեկտարի:

Կոլխոզներում 2 տարվա մեջ կազմակերպված են 5000 ապրանքաներտնտեսական ֆերմաներ: Մեր շրջանում անդադար աճում է գյուղական տնտեսության ապրանքային արտադրանքը: Համեմատելով հնգամյակի առաջին կիսը (1929 և 1930 թվերը) հնգամյակի յերրորդ. կեսի (1931 և 1932 թվեր) հետ միկրումների մեծ աճումն ունենք. հացահատիկների նկատմամբ 41 միլիոնից հասել ենք 65 միլիոն փութի, կարտոֆելի նկատմամբ 64 միլիոն փութից հասել ենք 130 միլիոն փութի: Թեյի նկատմամբ 3 միլիոն փութից—հասել ենք 5 միլիոն փութի, բանջարեղենի

նկատմամբ 21 միլիոնից հասել ենք 61 միլիոն փութի: Չնայելով արտադնացությունն անընդհատ աճումը զեպի քաղաքները (1917 թվին 165-000-ից 1932 թվին հասել է 870-000-ի) Մոսկվայի շրջանը տնտեսության ապահովական բնույթի բարձր յինելու տեսակետից մինչհեղափոխական շրջանում շարունակ առաջ է դրնացել, ապահովականից արտադրողականի վերամվելով:

Պորճրդային Միությունը մա նըր գյուղացիական յերկրից դարձել է ամենախոշոր հողագործության յերկիր:

Նորը գյուղում կայանում է նրանում, վոր կոլեկտիվացման հիման վրա մենք ջախջախել ենք կուլակությանը — վորպես դառնալակ: Կոլխոզային արտադրությունը հաստատուն նեցուկ է դարձել սոցիալիստական շինարարության համար: Թեև կուլակությունը — վորպես դառնալակ ջախջախված է, բայց զետեա վերջնականապես չի ջարդվել: Նա մեր դեմ պայքար է մրդում: Կուլակը, ինչպես ընդ. Ստալինն է արտահայտվել՝ «կուլակների դեմ ուղղակի հարձակումից անցել է հանդարտ ահալտիւրության»: Կուլակը զլխա վորպես մեր դեմ պայքար է մրդում վոչ այնքան կոլխոզներից զուրա, վորքան կոլխոզների ներսում:

Նրա համար այդ ալիւլի ևս հեշտ է, քանի վոր գյուղում մեր կոմունիստները զժբախտաբար չեն հասկացել նորը՝ գյուղում:

Ընդ. Ստալինը կենտկոմի պրեսումում արտատանած փր ճառում, վոր աշտը հրատարակ-

ված է թերթերում և իրապես մեծագույն պատմական ծրագրային ճառ է, տվել է ամենախորին թերթերում և գործնական անալիզը և բաց է արել, ինչպես այդ Լենինն էր անում, ամենախոստովանաբար ու սրու-թյամբ գյուղում մեր աշխատանքի բոլոր թերութիւնները:

Ընկ. Ստալինը մատնանշել է, վոր մեր գյուղական գործիչները և վոչ միայն գյուղականները, չեն կարողացել հաշվի առնել նոր պայմանները:

Վորոնք են գյուղում տարած գյուղատնտեսային պայքարի դիմաց վոր արտահայտութիւնները: Ամենից առաջ այդ կուլակի վարձակաւի և յորդակաւի դերն է, վորը տարածվել է յենթարկում հացատնտեսութիւններն ու ցանքը: Այդ դիմադրութիւնն է ու հիմնականը:

Յերբորդ, տնտեսական վնասատուութեան կազմակերպումը կոլտոգներում ու սովխոզներում՝ սկսած ցանքից և վերջացրած հացամթերումնէրով, սկսած, ահա, կոլտոգից վերջացրած մի քանի կենտրոնական հոդային տրագաններով:

Յերբորդ, աշխատանքային դիմադրութեան տարածման կազմակերպումը կոլտոգներում և սովխոզներում:

Չորրորդ, հին մանր-սեփական նախնիք յերեկվա սեփական սի-տրագիցիաներն ոգտագործող կուլակի պալարի գործողներէրից սեղ-դա կոլտոգային ու սովխոգային հասարակական սոցիալիստական սեփական նախնի կողմատուր կազմակերպելն է և այդ բոլորի հիման վրա էլ վորձերը՝ կոլտոգի և մինչև իսկ սովխոգի շահերը հակա-

դրեալ պրոլետարական պետութեան շահերին, վորձերը՝ կոլտոգը վերածելու հակախորհրդային տարրերի կազմակերպական ձև-վի՝ պրոլետարական պետութեան դեմ պայքարելու համար:

Մեր թերութիւններն առանձին սրութեամբ յերևան յեկան այս տարվա հացամթերութիւններէր ժամանակ: Դուք գիտեք, վեց հացը սիշտայն վորձաբարն է յենդեր, վորով ստուգվել է սեր ուժն ու մեր թուլութիւնը, վորով ստուգվել են սեր թշնամու ռաժն ու թաւութիւնը, Սյւպեն է յենդեր հեղափոխութեան հենց սկզբից, վորովհետև հացն ամեն ինչի հիմքն է:

Այս տարի մենք լինելու ենք ցանք, Այս տարի մենք անցյալ 1931 թվականից ավելի սեղ գեթ վարութիւններ ունեցանք հացամթերութիւնների ժամանակ, չնայելով բերքն անցյալ տարվանից վատ չեր, և մինչև իսկ ավելի ավելի:

Դժբախտաբար, մեր կոմունիստները հաշիվ չառան, վոր կոլտոգային առևտուրը վեջ սիայն դերական, այլ և բացասական կազմակերպութեան կողմը մեր ռաժնի, Բացասական կողմը նրա մեջ է կայանում, վոր կոլտոգային առևտուրը կոլտոգային գյուղացիութեան մեջ բնական հակում է առաջ բերում, հացի 2 գին ունենալով, ինչպես ընկ. Ստալինն է նկատել, ավելի շատ շուկայում ծախելու, ավելի քիչ պետութեանը հանձնելու:

Մեր կոմունիստները չկարողացան իրենց կազմակերպված քաղաքական ազդեցութեամբ՝ կոլտոգային տնտեսի առջև բացասական կողմը չհղթարելու ու հացամթերութիւնների պետական պաշտի իրագործումն ապահովել, Դասակարգային թշնամին հաշիվ է առել այդ նոր հանգամանքը, նա սեր շատ կազմակերպութեանը և րից ավելի ճարպիկ և գտնվել նա դեռ ևս մանր-սեփականատիրական սովխոգութիւնները չհաղթահարած կոլտոգների թուլութեան վրա և խողացել, Յերբ վորտէ կոմունիստներ վորձուք են իրանց մեղքը առանձին կոլտոգների վրա գցել, ապա նրանք սխալվում են, Կոլտոգները ամուր կապված են սեղ հետ ճիշտ գեթավարման դեպքում նա կարող է շատ ճշտագործ լինել պետութեան առաջ իր պարտութեանները կատարելու գործում, Կոլտոգութեանն այժմ գյուղում ավելի հաստատուն է, քան յերեկ և յերբ և է, Այժմ վեջ վեջ դեմ չի կոլտոգին: Սակայն կոմունիստները չկարողանալով իսկ մի քանի դեպքերում հացամթերութիւնների գործը լինչպես հարկավոր և կազմակերպել չցանկանալով՝ հացքել և աշխատել, վոր հաճախ թագքել են հացը:

Պարզ է, իհարկե, վոր յերբ ուսկոմները և նույն իսկ մի քանի յերկրային կոմիտեները այն

պիսի սխալների մեջ են ընկել ինչպես հացամթերութիւնների փոխարեն փոշի կազմելն է, ապա դա չեր կարող չանդադրանալ և կոլտոգի վրա: Այս են մեղ հասողում հացամթերութիւնները յեղած հարցաւորութիւնները:

Հյուսիսային Կովկասում յեղած ժամանակա կամենսկի ուսումնական գործ ունեցա «Կամենսկի տներ» կոլտոգի հետ, վորտեղ չի կապված 9 հազար փութ հաց և 3 հազար փութ գորգացված է, վորովհետև հացը վեջ թե կոլտոգային ամբարում են պահել, վորը դատարկ է, այլ կոլտոգներին անհատական ամբարներում: Ինչո՞ւմ է բանը: Դուք է գալիս, վոր վաճառութեան 7 անդամներից 5-ը նախկին սովխոգի գյուղատնտեսներ են, սովխոգի բանակի նախկին «պոլիտրուսիներ», իսկ կոլտոգի ակտիվում կա 14 «պոլիտրուսի»:

Իհարկե, դասակարգային թեղ նամին գործում է և աշխատում յոր բոլոր ուժերն ոգտագործել: Նրանք միանգամայն դիտակցութեան վնասատուութիւն են կազմակերպում գաշտները մշակելու և հերկելու գործում: Չերբողալված մի շարք կուլակներ բացառելով, ձախորեն պատմում են, թե իրանք վարր և ցանքար կատարել են շատ խարակ տեղեր, գործանալով սերմացուն մի հեկտար տարածութեան վրա 17 փութ տեղ 4 փութ են ցանել:

Կուլակները աշխատանքային դիմադրութեան քայքայում են կալ-

մակերգում կոլխոզներում: Ձեր բակաված կուլակ վնասարարն էրից մեկը, սրինակ, պատ — մում է. «Ձերվոնի սլուսպեր» կոլխոզում պարտիպան կան առաջավոր բրիգադ է յեղել, նա ամբողջ ավանում հռչակված է յեղել իր քրինակն իրաթյաթ, և դեպի առաջ եր քաջում սյուսերին, Յես խնդրեցի այդ բրիգադը մտնել բայց հրաժարվեցի բրիգադի լինել, վորովհետև բրիգադի լինելը հեշտ է, բայց կարողացա այն պես անել, վոր ինձ բրիգադում հաշվառու վերցրին». Յեվ վորպես հաշվառու աշխատելով՝ նա քայքայում է այդ բրիգադը: Բրիգադում արձակում են, ռայիոնում և բլիժն այդքան ուժ ունենում են, Դա հեշտ էր, Իսկ դասակարգային թշնամու գործողությունները հասկանալու և թույլ չտալու, վոր վոյ միայն ռայոնում, այլ և ամբողջ շրջանում հրաշալի բրիգադը քանդվի, — դրա համար խիթները չի հասել: Տեղական կոմունիստները միայն սարդիկ են դուրս յեկել, զգաստություն չեն ցույց տվել, Իսկական դասակարգային թշնամուն մերկացնել չկարողանալ են հայտնաբերել:

Հացաթերման օրինակը մեզ ցույց է տալիս, թե այժմ ինչ պես է դասակարգային թշնամին փոխում իր տակտիկան: Նրա տակտիկան կայանում է նրա նույն, վոր դուրս չգա կոլխոզի դեմ, Է՛րզհակառակը, նա կոլխոզ

է մտնում, այդ կոլխոզը քայքայելու համար, Դա պետք է պարզ հասկանալ: Խորհրդային Միության սեղ չեն կարող չեղոք կոլխոզներ լինել, ինչպես վոր չեն կարող չեղոք պրոֆսիուրյուններ ու չեղոք խորհուրդներ լինել:

Թեև մենք Մոսկվայի շրջանում ավարտել են հացաթերմանը ու կարտոֆիլի և վուշի սթեբումները, սակայն չի խանգարում այստեղ մասնանշեր, վոր մեր կազմակերպությունը սեղ էս կան փաստեր, վոր վորտե կոմունիստներ՝ կոլխոզնիկների կողմից պետական պարտավորությունները կատարելը վիժեցնող տարրերի ձեռքում են դրած իրանց սանձը: Որինակ՝ Յեփրեմովյան ռայոնում:

Այնտեղ, վորտեղ կոլխոզի գլուխ է կանգնած լավ կոմունիստ, այնտեղ, վորտեղ այդ կոմունիստն իսկապես կոմունիստ է կոլխոզի համար, այնտեղ կոլխոզը կատարվում է հացաթերմանը և լուր պետական առաջադրությունների սլանդ, — այնտեղ կոլխոզն ամբողջ և սոցիալիզմի, Այնտեղ, վորտեղ վատ կոմունիստ է, վատ գեկավար է, այնտեղ, վորտեղ կոմունիստը պոչից է քարշ գալիս, այնտեղ կոլխոզը թշնամու գեներ է վերածվում, Հետևաբար՝ ամբողջ հարցը նրանումն է, վոր

կոլխոզը բուշիկորեն դեկավարել, վորովհետև յեթե կոլխոզը չեն չեն դեկավարում, ապա դեկավարում է դասակարգային թշնամին, նույնը և խորհուրդը, յեթե դեկավարում է կոմունիստը, և լավ կոմունիստ է, ապա խորհուրդը համապատասխանում է պրոֆետարիատի դիկտատուրայի սրգանի կոչմանը: Եթե չկա, ապա խորհուրդը կարող է խորհրդային իշխանություն դեմ դուրս գալ:

Մեր կոլխոզները՝ ձեռնարկություններ խոցիալիստական ձև է, բայց դա չի նշանակում, թե մենք կոլխոզները պետք է իդեալականացնենք, Իսկ մեզնում վորտե կոմունիստներ իդեալականացնում են կոլխոզները: Այստեղ էլ առանձնապես կարևոր է այն, վոր ընկ. Ստալինը շեշտել է իր ճառում, — գյուղացիների բաժան-բաժան, անհատական տնտեսությունները սիմիանցից բաժանված են յեղել, Այսոր հիմնական ուսյուններում համատարած կոլեկտիվացում ունենք: Այդ պայմաններում մենք պետք է բացառապես զգաստ լինենք, վորովհետև կոլխոզ թափանցող դասակարգային թշնամին կարող է նրանց ոգտագործել վորպես լեզալ թագստանոց՝ իր ընդհատակյա կազմակերպությունների համար:

Հանձնես կոլխոզների՝ մենք կազմակերպություն հիանալի ձև

ունենք: Սակայն, ինչպես իր ճառում րեկ. Ստալինն է ասել, պետք է այդ ձևը լցնել սոցիալիստական բովանդակությամբ, Դրանումն է ամբողջ հյութունը: Իսկ մեր կոմունիստներն իդեալականացրել են կոլխոզային ձևը. — քանի վոր ձևը սոցիալիստական է, ամեն ինչ ինքն ըստ ինքյան արված է, Վոչ, բոլորն ինքնիստինքյան հիարված, վորովհետև «կոլխոզնիկներն քսո դրուքյան այլևս մեկառնություն չեն, այլ կոլեկտիվականներ, սակայն նրանց գիտակցությունը դեռ հիմն է, և մասնավոր սեփական տիրականը» (ՍՍՍՐ) :

Այստեղից էլ հանդես է գալիս ովաճություն, հաստրակական սեփականություն գոռություն, կոլխոզի հակադրումը պրոֆետարիական պետություն:

Կարևորագույն խնդիր է՝ պայքարել կոլխոզում մեծամասնություն ունենալու համար, բոլշևիկյան կոլխոզի համար, կոլխոզում մեր իսկական կոմունիստական դեկավարություն ունենալու համար, Դա են թելադրում գյուղում կատարելիք մեր աշխատանքի խնդիրները: Կոլխոզները վոչ միայն չեն պակասեցնում, այլ ավելացնում են մեր հողածությունը գյուղական տնտեսություն վերաբերմամբ, ավելայնում գյուղի վերաբերմամբ մեր ունեցած պատասխանատվությունը:

ՄՏԿ-ներում և սովխոզներում ստեղծվող քաղաքաշինների գլխավոր խնդիրն առաջին հերթին կայանում է կոմխոզների կազմակերպչական ամրապնդման մեջ: Մենք պետք է ՄՏԿ-ներն ու սովխոզները դարձնենք գյուղական տնտեսության տնտեսական և քաղաքական ղեկավարութան իսկական լծակներ:

ՄՏԿ-ներին ու սովխոզներին կից քաղաքաշինները պետք է վերջ չափով կուսակցական աչք հանդիսանան: Դա չի նշանակում, ի հարկե, թե սովխոզների ու ՄՏԿ-ների գերիկտորները հետ են ըզվում դեպի մասնագետների գիրքերը: Վա՛յ, Դա միայն նշանակում է, վերջ չհասնում էլ միևնույն խնդիրների նկատմամբ տարբեր կողմերից են ժողովում, Դիրեկտորները պետք է մոտենան տեխնիկականի, տնտեսականի կողմից, իսկ քաղաքաշինի գործիչները՝ պետք է այն խնդիրներին մոտենան քաղաքականի կողմից:

Նրանք պետք է իրարու ամբողջեն, փոխադարձաբար լրացեն սիմյանց, իհարկե վեճեր կլինեն փոխհարաբերությունների վերաբերմամբ, Մակայն Կենտկոմի վարչական մեջ պարզ առկա է, թե սիմվոլիզմում մեղմունք պետք է անխախտ մնա, վոր քաղաքաշինները լրացնում են ՄՏԿ-ների ու սովխոզների տեխնիկական աշխատանքը: Բավական չէ քաղաքաշինի որդան

ստեղծելը: Բավական չէ քաղաքաշինների գործի գնելը, պետք է բարելավել և հենց տնտեսավարութունը:

Տեխնիկան սերտորեն կապված է քաղաքականութան հետ, վերջինս սերտալի համար խաղաղության արված վարը: Կարծես թե դա քաղաքականութան հետ կապ չունի, վորովհետև վարում են տրակտորները, դուրս են եկել, բայց վատ են վարում, վորովհետև, նախ, վնասարարները գիտակցաբար խանգարում են, յերկրորդը, հաճախ նրա համար, վոր առանձին անգիտակից տարրերը հանցավոր վերաբերմունք են ցույց տալիս դեպի կոլխոզային աշխատանքը և նրանք իրանց փոխարեն՝ յերեխաներին են ուղարկում վար անելու: Դուրսն էլ հարկ և ցառկա տույն է փոխանակ խոր վաճառք: հողի յերեսին է պար գալիս:

Ահա ձեզ, թե պարզաբար վնասարարի դեմ, կոլեկտիվ աշխատանքին ու տնտեսությունը ստանալիս սեփականատիրական վերաբերմունք ցույց տալուն հաղթահարելը, աշխատանքային դիրքավորման ամրապնդումը, մասնատների կազմակերպումն ու հողի մշակման տեխնիկան, հերկելը՝ միանում են իրար հետ:

Կամ որինակ վերջինս տրակտորների պահեստային մասերը, ալդ մասերը բավականութուն չեն անում, Կեւ տրակտան Կոմի-

տեն ամբողջ ժամանակը դրանով է զբաղված և այժմ Ծանր արդյունաբերության ժողովատուր մարի յիջացիայի և յնթարկում բոլոր առեր, ալեի մեծ թվով պահեստային մասեր տալու, Բայց բացի պահեստային մասերը բավականութուն չանելուց՝ կան և քայլադրողական, յերբեմն էլ վնասարարական դեպքեր, յերբ պահեստի մասերն այնտեղ չեն ուղարկում, վորտեղ հարկավոր է, և յերկրորդը՝ անփութ վերաբերմունք են ցույց տալիս տրակտորներին ու հանցավոր վերաբերում կոտրում տրակտորային մասերը:

Յերբ յես «Դիրքանտ» սովխոզում էի, ապա ինձ վնասառվեցին, թե ուղիատորները ճաքել են, Տրակտորիստներին հարցնում եմ, — ինչու են ճաքել, Պատճառը գցում են սեկ էս բանի վրա, մեկ են բանի վրա, կարգին բան չեն տեսնում: Հասարակ վաղվում է, վոր ուսուցիչները յրա համար են ճաքել, վոր աշխատանքից հետո ջուրը բաց չեն թողել, սառնամանիքն տվել է ու ճաքացրել:

Իսկ սովխոզի գիրեկտորը փոխանակ իր ունեցած իշխանութան ասքղ ուժը ցույց տալու, փոխանակ հանցավորներին ողտառելու, փոխանակ պրոֆեսիոնալ ու կուսակցական կազմակերպութունների հետ տրակտորիստների աշխատանքին

ու զգաստութունը մարիլիզացիայի յնթարկելու և հարվածացնելունը բարձրացնելու, դրա տեղ տրակտորի կոտրելու և արձանագրում, դա սովխոզական բան համարելով և սիմյան ցնում և բանվորներին համոզելու, ալեի ճիշտ՝ ասած, նրանց հետ դա տրակտանում է, Յերբեմն նրա համար են կոտրում, վոր չգիտեն, — գիտակցաբար կոտրում են սովխոզներ սպրտված կուլակները (իսկ սպրտված կուլակներ շատ կան), կոտրում են անփութ վարվողները, ուղիաները: Նրանցից էլ սովխոզներում կան բավականաչափ:

Ընկ. Ստալինն ուղիղ է ընդգծել վերջին տարիներ ստեղծված 100,000 կոլխոզների, 5000 սովխոզների և 2466 ՄՏԿ տնտեսություններ տիրապետելու ներկայումս յեղած դժվարութունները: Նա շեշտել է, վոր մեր սովխոզներն այնպիսի ժամանակաշրջան են ապրում, վորպիսին մեր գործարաններն ու ձեռնարկներն էին ապրում 1920-21 թվերին: Ընկ. Ստալինի այդ խոսքերից մենք պետք է հանենք այն սիմվոլիզմիկական յեղրակացությունը, թե պետք է մեր բոլոր առերը գործադրենք ասիանաբազ կերպով յուրացնելու տնտեսությունը և հարվածելու մեր սուբյեկտիվ թերությունները: Ինչպես 1920-21 թվից հետո մենք մարիլիզացիայի յնթարկելու

թարկեցինք՝ բոլոր ուժերը, վոր պետքի հաղթահարենք արդյունաբերության աշխատանքում յեղած թերությունները, ինչպես մենք հաշվի առանք Շախտայի վնասարարության դասերը՝ մեր ձեռնարկների աշխատանքը լավացնելու համար, այդպես ել մենք պետք է հաղթահարենք գյուղական տնտեսության մեջ յեղած թերությունները:

Շատ թերություններ կան վոչ միայն կոլխոզներում, այլ և հողային որգաններում՝ սկսած ռաշոնական հողային վարչությունից և վերջացրած Հողօգտագործության մասին այս մասին յես ավելի մանրամասն խոսել եմ Կենտրոնական Կոմիտեի պլենումում քաղաքականության մասին արած զեկուցման մեջ:

Քաղաքայինները պետք է կարի վորագրեն խնդիր գնեն դաստիարակել կադրերին և, ամենագլխավորը, պայքարել այլասեր վաճառելի գնա, նրանց գնա, ովքեր իրենց կոմունիստ անվանելով իբրեք չեն կոչում, բայց իրական պայքար չեն մղում կոլխոզների, սովխոզների հասար:

Ներկայումս գյուղական բջիջներում ամբողջ խորհ. Միությունում 800,000 անգամ ունի, Զատար մեզ կազատի մի շարք անպետք և յերբեմն թշնամական

տարրերից, այլ և ավելորդ բռնից, Բայց մենք պետք է մեր դաշափարա-քաղաքական աշխատանքը գյուղում բարձրացնենք և դենք հարկ յեղած բարձրության վրա, բարձրացնենք գյուղում բոլոր կոմունիստների դասակարգահեղափոխական գզոնությունը, սկսած ստորին կոմունիստից մինչև ռաշոնական կոմիտեի աշխատողը, նրանց զինենք քաղաքականապես նրա համար, վոր հետագայում արժատախիլ առնենք ռադիկալիզմի տարրերը նրա զանազան տեսակներում, նրա զանազան արտահայտություններում: Իսկ զրա համար պետք է մեր շուրջը համախմբենք ակտիվ և առաջին հերթին գաղափարապես զինենք և ամրապնդենք կոսակցական կազմակերպությունը:

Կոմունիստները գաղափարապես կան զինման խնդիրը բացառել կարեւորություն ունի: Բջիջ ու կոլխոզի առաջնակարգ խնդիրն է — կոսակցական մասսայական աշխատանքը: Յեթե կոսակցամեկերպությունը համախմբված չլի նրա գաղափարապես զինված չլի, սերտ կապված չլի լինի մասսաների հետ, վոչ մի խորհրդային, տնտեսական կազմակերպություն չի կարող հաջողությամբ իր աշխատանքը կատարել: Առանց բոլշևիկների վոչ մի տեղ վոչ մի աշխատանք չես տանի: Բայց բոլշևիկները — բաժան-բաժան աշխատողներ չեն, վոր ժամանակ առ ժամանակ ան-

դամավճար են տալիս, «բանաձև վեր են հանում տնտեսա-քաղաքական կամպանիայի կատարելու մասին», այլ մարտական կազմակերպություն և, կենդանի որդանից, վոր դարձնվում է թշնամիների հետ ունեցած մարտերում, համախմբվում է դժվարությունների հաղթահարումով, վոր իր հետևից և քարշում մասսաներին աշխատանքի պրոցեսում:

Բոլշևիկը չինովնիկ չէ, նա հրա մանով չի աշխատում. յեթե նա գաղափարապես համոզված չի, յեթե նրա համար պարզ չեն կիրառվող միջոցառումները, յեթե նրա վոգու խորքում կախածի վորդ և շարժվում, նրա աշխատանքի մասն իղուր կանցնի: Թերեւս նա ցանկանա անկասարք կատարել իրեն հանձնված աշխատանքը, դես ու դեն կնկնի, կաղ մկի, բայց ռեզուտը քիչ կլինի: Յեթե հրամանը գլխից գալիս է կիրառվ չափ թուլացած, ձեռքը դողում և կորցնում է իր հաստատված իությունն ու ուժը:

Ահա ինչու կարեւորագույն խնդիր է գյուղական ու ռաշոնական կազմակերպությունների գաղափարական զինումը: Յես ասում եմ հատկապես զինման մասին, փոխանակ սովորաբար գործածվող դաստիարակություն բառի, վորովհետեւ իություն ասում ավելի ճիշտ է: վորոշում այն, ինչ իրոք պետք է մեզ: Բոլշևիկը զարգացված չէ և մարքսիզմին-լենինիզմին տիրապետում է վոչ թե բնութագրական, վոչ թե դիպլոմի համար: Նա մարտիկ է, վորին հեղափոխական թեորիան «ուժ է տալիս կողմնուղվելու, պար-

զուլթյուն հեռանկարների, վասան հություն աշխատանքում, համար մեր գործի հաղթության» (Ստալին):

Պետք է հակադրական մասսայական — քաղաքական աշխատանք ծավալել կոլխոզների, մեջ: Դրա համար պետք է ստեղծել կոլխոզային ակտիվ: Ներկայումս շատ դեպքերում կոլխոզային ակտիվն ընտրվում է ձեռնարկներ, կատարվող աշխատանքի կամ սոցիալական ծագման նշանով: Այդ դրությունը պետք է փոխել, պետք է ակտիվի մեջ առնել այն մարդկանց, վորոնք իրոք իրենց ամբողջ հոգով շահագրգռված են կոլխոզով, կոլի են մղում կոլխոզի համար:

Հյուսիսային Կովկասում Կամենսկի ռաշոնում յես ներկա լինող վերինն — Պիտովսկու գյուղխորհրդի կենտրոնի անվան կոլխոզի վարչության ժողովին, ակտիվի հետ: Նստած է նախկին կարմիր պարտիզան, կոմունիստ Կրասնո վը՝ վերստուգել հանձնաժողովի նախագահը: Կոլխոզի նախագահն ու տնտեսական բաժնի վարիչը — նախկին սպիտակներ են, խորթ մարդիկ, պարզապես մեր գիրք չեն տանում: Իսկ կոմունիստ Կրասնովը յերեւակայում է վորպես թե ուշադիր են վերաբերվում դեպի իր առաջարկները: Կրասնովին անունով ու հայրանունով են կանչում Իվան Իվանովիչ, բայց իրապես ամեն բան հրամայում են կուլակային տաղբերը: Այսպես են ձեռնարկում, վոր կոլխոզում միասնականություն կա. բայց այն ուղղված է պրոլետարական պետու-

թխան և կոլխոգներին շահերի գեմ: Ահա հենց այդպիսի մի աստիճանով թխան դեմե ուղղված կենտրոնի պլանումի վերջումը կոլխոգներին մեծամասնությամբ համար պայքարելու մասին:

Մենք պետք է աշխարհի աղետի ստեղծենք, վորը մեզ հետ կապի բոլոր և ամենատեսակ դեպքերում, սկսելով, վոր իր հետևյալից քաշի ամբողջ մասնաշին: Ինչից վոր մասսան մեր հետևից է, վոր կոլխոգները կայուն են աշխարհի, քան յերբեքից, այդ անվիճելի է: Չխոսելով արդեն այն մասին, վոր վերջին ժամանակները մեր կոլխոգներից հեռացողներ չկան, չխոսելով արդեն այն մասին, վոր ընդհանրապես, մենք ներհասում ունենք դեպի կոլխոգները մի ամբողջ շարք շրջաններում, մենք այժմ գյուղում աշխարհի դրություն ունենք, վոր դուք կոլխոգի դեմ ձայն չեք լսի: Մինչև իսկ այն առանձին տարրերը, ովքեր կոլխոգի դեմ են, նրանք ել ըստիարկված են հարմարվել և այնպիսի տեսք ընդունել, վոր իրենք կոլխոգներին կողմն են: Շատ ուսիրոմներին հիմնական պատկառությունը կոլխոգներին մոտենալու, վոր հետևից անհրաժեշտ է:

Գյուղերին ու կոլխոգներին չեկավարելու այս թերությունն արմատից պետք է ուղղել, Բաղրամյանների ստեղծման իմաստը ի միջի այլոց, նրանում է կայանում, վոր յեթե շրջանները լիկ վիդացիայի յանթարկելիս ընդհանրապես չեն կարողանալու աշխարհի, յեթե մեր այժմ հնարավորություն

ունենք վոր սիայն յերկրային կենտրոնից, վոր սիայն հանրապետական կենտրոններից, այլ վեկտոր (բ) Գնտկոմից ուղղակի հասնել մինչև աշխարհը: Կանչել աշխարհի քարտեզը, նրանց հետ զրուցել, նրանց սխալներն ուղղել, ապա այժմ մենք պետք է հասնենք գյուղին, կոլխոգին ու ստեղծենք կոլխոգներին:

Այսպիսով մեր խնդիրները գյուղում հանդուս են նրան, վոր աղետի արագ վերականգնողական, թշնամուց աղետի ճարպիկ հանդիսանանք, կարողանանք ապրապել հասարակական սոցիալիստական սեփականությունը, Սոցիալիստական սեփականության մասին հրատարակված գեղեցիկ մեծագույն դեկրետ է: Այդ մեր աշխատանքի գիծն է գյուղում, հիմնական աղետն է այն պայքարում, վոր սղում ենք կախազային ու սովխոգային սեփականությունը կողոպտող թշնամու դեմ:

Մենք կկարողանանք կազմակերպել կոլխոգների գործը, յեթե ասարացնենք կադրերը, մենք կադրեր ունենք, պետք է նրանց ընտրել, կազմակերպել: Յես հարյուրավոր տաղանդավոր անձեր եւ տեսել կոլխոգներին շրջանից, վորոնք սովորել են կառավարել, մեզ մոտ կոլխոգներում ու սովխոգներում հարյուր հարավոր տաղանդավոր մարդիկ

կան: Պետք է նրանց ճանաչել, հաստատարակել, կազմակերպել:

Մենք պետք է ճիշտ դասավորենք մեր ուժերը գյուղում: Մենք պետք է զաղապարապես դիմենք հիմունիստներին: Ներկայումս կենտրոնը վերակազմել է Սվերդլովյան ու մյուս կոմունիստական համալսարանները գյուղատնտեսական բարձրագույն դպրոցներին: Այդպիսով մենք լուրջ կադրեր ձեռք կբերենք գյուղերի համար, Սակայն չպետք է քաղականապես միմյանց կոմունիստական բարձրագույն դպրոցներով: Մենք կարող ենք մեր լավագույն մարդկանցից շատ-շատերին, վոր գրագետ են ու կուլտուրական, դրանց թվում մեր պրոֆեսորներին, ուղարկել գյուղը, թող այնտեղ գյուղում նրանք իրոք դաստիարակեն մասսաներին և կենսագործեն մարքսիզմ-լենինիզմի իրենց գիտելիքները (ծախհարսություններ):

Յես կարծում եմ, ընկերներ, վոր մեր աշխատանքը աղիդ դե-

նելու դեպքում, աղետի քան աղետայն պարզ ու ճշգրիտ ցուցմունքներից հետո, վոր կուսակցությունը մեզ աղետային պլանումում, նրանցից հետո, յերբ կուսակցությունը բոլորեկորեն բաց արավ մեր թերությունները բացառիկ խստությունը և հեռատեսությունը, բացառիկ պարզությունը, իսկական յեղանակով, լենինյան յեղանակով դրեց վոր սիայն խնդիրները, այլ և նախապես նրանց լուծմանը մոտենալու մեթոդները, ինչպես ընկ. Սաալինսն է այդ արել այսօր հրապարակված ճառի մեջ, մենք համոզված ենք, վոր գյուղում յեղած բոլոր դժվարությունները մենք կհաղթահարենք, մեք ումենք ճիշտ ուղիով մոբիլիզացիայի յենթարկենք՝ վերջին հաղթանակը տանելու, դասակարգային թշնամու վրա, վորը դեռ այսօր մնացել է գյուղում (բուն ծախհարսություններ):

ՆԵՐԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ընկերներ, գյուղի աշխատանքի վերականգնումը, վոր նշվել է և պետք է տարվի գյուղում, հանաչախում է պրոլետարական դեկտատուրայի սրբանիքի աշխատանքի այն ընդհանուր վերականգնման շարունակությունը, վոր նախաձեռնել է կուսակցությունը առաջին հնգամյակի բարձրին: Մեր հաղթանակներն ապահովել են մեր բոլոր կազմա-

կերպությունների, առաջին հերթին իրեն կուսակցությունն աշխատանքի վերականգնման միջոցով՝ ռեկոնստրուկտիվ շրջանի խնդիրների համաձայն:

1929 թվին ընկ. Սաալինսը հարց էր դրել պրոլետարական դեկտատուրայի բոլոր լծակները վերականգնման շրջանի խնդիրներին համաձայն վերականգնության մասին, 16-րդ կոնգրես-

դումարում նա այդ ձևակերպեց
բոլոր իրան հարձակման եռ-
թյան մասին իր թեզիսի մեջ:
Ընկ. Ստալինն այն ժամանակ ա-
սում էր, վոր բոլոր իրական հար-
ձակման ելուցումը կայանում է
նրանում, վորպեսզի ջարդել
թշնամուն, վորպեսզի ջարդել
կուսակցության ներսում ուղի-
տունխտանքին, վորպեսզի կազ-
մակերարի վորջ վործնական
աշխատանքի վերակառուցու-
մը: Կուսակցությունը կազ-
մակերարեց և անցկացրեց պը-
բոխադարձական դիկտատուրայի
բոլոր որդանները աշխատանքի
վերակառուցումը, սկսելով այն
իր սեփական շարքերի վերակա-
ռուցումից: Ինչպես դուք գի-
տեք, իր շարքերի վերակառու-
ցումը կուսակցությունն սկսեց
ինքնաքննադատության լողուն
դից: Ինքնաքննադատության բոլ-
րակիցան ծավալումը մորիլիդա-
ցիայի յենթարկեց կուսակցու-
թյան և առաջավոր բանվորների
ակտիվությունը հնգամյակի խն-
դիրների շուրջը: Կուսակցու-
թյան վերակառուցման հիմնա-
կան կանխան յեղել է ընկ. Ստա-
լինի «Նոր ձևով աշխատել, նոր
ձևով ղեկավարել» (6 պայման-
ներ) ճառը: Այդ ճառը առաջին
հնգամյակի հաղթանակների հա-
մար լանվոր դասակարգի դրոշմ
է հանդիսացել: Կուսակցություն
նրն իր բոլոր կազմակերպու-
թյունները, բանվոր դասակար-
գի բոլոր կազմակերպություննե-
րը շուտ ավելացրեց «յերեսով դեպի
արտադրությունը»: Հիշում եք
դուք, յերբ մեզ մոտ Մոսկվա-
յում մինչև կուսակցական 16-րդ
համագումարը կոմունիստների

միայն կեսն էր ընդգրկված
հարվածադուրսումը, այժմ ար-
դեն այդ մասին մոռացել ենք,
վորովհետև թեպետ այժմ էլ
կան և առանձին կեղծ հարվածա-
յիններ, բայց մենք արդեն բո-
լոր կոմունիստներին ընդգրկել
ենք սոցմրցմամբ և հարվածա-
յությամբ: Ընկ. Ստալինի լո-
ղունգը տեխնիկային տիրապետե-
լու մասին կուսակցության և
բանվոր դասակարգի բոլոր կազ-
մակերպությունների աշխատան-
քի բովանդակությունն է կազ-
մել: Տրանսպորտում կուսակցա-
կան աշխատանքի վերակառուցու-
մը, շրջանների վերացումը և
ուսյուններին մոտենալը, այդ
խնդիրները համաձայն կուսակ-
ցական ապարատի վերակառու-
ցումը, կոլխոզների խնդիրները
համաձայն գյուղական կուսկազ-
մակերպությունների վերակա-
ռուցումը, կոնկրետ ղեկավարու-
թյունը, կատարման ստուգու-
մը, խորհրդային, պետական ա-
պարատի վերակառուցումը —
աշխարհին եին վերակառուցման
լողունգները:

Կուսակցությունը դրել և հա-
ջողությամբ լուծում է բանվոր
դասակարգի մարդկանցից մաս-
նագետների կազմերի պարտա-
լու պրոբլեմը: Բարձրագույն
տեխնիկական դպրոցներում
մենք ունեցել ենք 166 հազար
մարդ, այսօր մենք ունենք 500
հազար մարդ: Գնացեք վոր գոր-
ծարանն ուղում եք և դուք այն-
տեղ կգտնեք յերիտասարդ ինժե-
ներներ, վորոնք ղեկավարում են
արտադրությունը: Յերբեմն նը
բանք գեռ վատ են աշխատում,
գեռ փորձ չունեն, բայց նրանք
արդեն մեր մարդիկն են, մեր

պրոբլեմադարձան ինտելլիգենցի-
ան է: Կուսակցությունն ստեղ-
ծել է տնտեսական ղեկավարնե-
րի հաստատուն կազմ, թեպետ
և գյուղում այդ խնդրի համար
դեռ շատ աշխատանք ունենք կա-
տարելու: Կազմակերպչական աշ-
խատանքը մեզ մոտ դեռ հետ
է մնում քաղաքականությունից
և մասսաների շարժումից, բայց
կուսակցությունն այս ամբողջ
վերակառուցողական աշխատան-
քի և տանում է որ-որի
իր ամբողջ քաղաքական գծի
խիստ համապատասխանությամբ
լենինիզմից բոլոր տեսակի շե-
ղումների դեմ պայքարելով, մա-
նավանդ աջ ուղիորդի դեմ,
իրեն գլխավոր վտանգի դեմ:

Հնգամյակի հաջողություն-
ները կուսակցությունը ձեռք է
բերել, գլխավորապես այն պատ-
ճառով, վոր նա ձիշտ լենինյան
քաղաքականություն և տարել:
Կուսակցությունը ջարդեց թշնա-
մուն, անխնա դուրս վտնդելով
ուղիորդունիստներին իր շարքե-
րից: Նա կաղմ ու պարտա-
շարքերով անցավ առաջին հնդ-
ամյակի ամբողջ ճանապարհը:
Վորպեսզի հնգամյակի այդ մեծ
գործը իրականացվի, անհրա-
ժեշտ էր մաքրել ճանապարհը,
մաքրել ուղեղները, մորիլիդա-
ցիայի յենթարկել մարդկանց:
Հարկավոր և բացատրել և վորո-
շել ճանապարհը, վորով մենք
գնում ենք, իսկ լենինին ծուռ
ու թեք մեկնադրանդներ շատ կա-
յին: Ծառերը փորձեցին լե-
նինին յուրահասուրով, ուղիորդու-
նիստներն քաջատրել: Ահա
թե ինչու կուսակցությունը մին-
չև վերջ մերկացրեց տրոցկիս-

տական տեսություններն այն մա-
սին, թե ՆԵՊ-ը նշանակում է
նստել և սպասել միջադարձին
հեղափոխությանը, թե առանց
միջադարձին հեղափոխության
պրոբլեմադարձի հաղթության
մասին մտածել չի կարելի, թե
մի յերկրի շրջանակներում վոչ
մի սոցիալիզմի շինարարության
մասին լուրջ խոսել չի կարելի,
առանց աղգային սահմանափակ-
վածության մեջ ընկնելու, թե
գյուղացիությունն ամբողջապես
սոցիալիզմի թշնամին է, նրա
հետ սոցիալիզմ չի կառուցվի:
Այս հիման վրա կառուցվել է
պետական կապիտալիզմի թեո-
րիան, վորը բացատրում է մեր
պետական ձեռնարկների սոցիա-
լիստական բնույթը, թեորիա-
այն մասին, թե ՆԵՊ-ը նահան-
ջել է նշանակում, իսկ յեթե ար-
դեն նահանջել, ապա համեմա-
յեկա, լավ է «պտուվով» նա-
հանջել, կամ ուրիշ խոսքով «ազ-
նափորեն», առանց պայքարի, ա-
ռանց ինչ վոր «սոցիալիզմ» կա-
ռուցելու փորձի, հանձնել կա-
պիտալիզմին մեր դիրքերը: Վոչ
մի հաղթանակի մասին նրանք
չեն մտածել, նրանց բոլոր Փրա-
զանքը գերիշուտադարձան մա-
սին — դատարկություններ են:
Տրոցկիստների գերիշուտադա-
րում դատարկ Փրազա դարձավ,
նրանց համար դա կուսակցու-
թյան դեմ պայքարի միջոց է
յեղել: Կուսակցությունը մերկա-
ցրել է նրանց թեորիաները, ա-
պացուցելով, վոր նրանք գեմ
են ինդուստրիալիզացիային, գեմ
են կոլլեկտիվիզացիային, գեմ
են մեր յերկրում սոցիալիզմ կա-
ռուցելուն: Այն ժամանակ, յերբ
ընկ. Ստալինը պաշտպանում էր

և պաշտպանեց մի յերկրում սո-
ցիալիզմը ստեղծելու թեորքան ու-
պրանքներին, զանգեցին մարդիկ,
փոքրիկ հանգիստ նստում էին և
ասում. «Դե, փոր մի յերկրում
սոցիալիզմի կառուցումն սպա-
հաբաժնի է, նշանակում է անհան-
գաժանել չի հարկավոր, յեկեք
համախառն սպասենք»: Յեվ նը-
րանք հանդիսա սպասեցին, ինք
նախաժեյ վրա հույս գնելով: Յե-
թե արոցկիսանքն սպասուցում
էին, փոր դյուղացիութունը սո-
ցիալիզմի թշնամին է, ասպա ամ
թեքման ներկայացուցիչները
թեթիկություն էին, թե ամբողջ
դյուղացիութունը սոցիալիզմի
բարեկամն է, վոր հետևաբար
ամեն սպասմաններում ամբողջ
դյուղացիութունը մեկ հետ մի
ասին սոցիալիզմ և կառուցելու:
Այստեղից էլ յեկում էր քաղա-
քացիական խաղաղության թեո-
րիան, կուլակի սոցիալիզմի մեջ
ներառման թեորքան, դյուղի և
քաղաքի բացառիկ առևտրական
կապի թեորքան: Յերբ 1928 թ.
կուլակը դիմադրելով սոցիալիս-
տական շինարարությանը, պա-
հանջում էր մի փութ հացի հա-
մար 15 ուրլի և փորձում էր
հացած թերումը ապալել, ապա
կուսակցությունը ստիպեց նրան
բանվորին հացը պետական գնե-
րով տալ: Այլ թեքման ներկայա-
ցուցիչները փոսում էին: Նը-
րանք աշխարհի առևտրի կողմնա-
կից էին, վորք չուկայում գնե-
րի տարբերային խաղ առաջացր-
անք: Այլ նրանք հանդես էին բե-
րում, իրեն կապի առևտրական
մեկրի գործացում, գործնական-
առում նրանք կողմնակից են կու-
յակային առևտրական վարչա-
մանը, խոսքով կապիտալիզմի

դարձացման «լիբերալ» սահմա-
նախանդանը:

Իսկ նրանց թեորքան և քաղա-
քականությունը տանում էր դե-
պի կապիտալիզմի վերականգնու-
մը:

Յեվ աջերը և տրոցկիստները
բոլորովին չհասկացան պրոլետա-
րական պետության վերափոխող
հեղափոխական մեծ դերը, նը-
րանք բացասեցին սուբյեկտիվ
Ֆակտորի դերը սոցիալիզմի կա-
ռուցման գործում, նրանք ար-
մատապես բացասեցին լենինյան
ուսմունքը եկոնոմիկայի և քաղա-
քականության փոխհարաբե-
թյան մասին: Նրանք բացասե-
ցին, վոր ճիշտ քաղաքականու-
թյամբ, չնայած այն բանին,
վոր պետութունը չընդադա-
մած է բոլոր կողմերից կապիտա-
լիստական յերկրներով, չնայած
վոր մեկ մոտ գերակշռում է մա-
նրը դյուղացիական տնտեսու-
թյունը, չնայած այս բոլորին,
ճիշտ քաղաքականությամբ, մի-
լոնների կամքը, յեռանդը, պա-
ֆորը և վազեությունը մորի-
լիզայի յեթևարկելով, մենք կա-
րող ենք կառուցել և ավարտել
սոցիալիզմի կառուցումը մեր
յերկրում: Սրանումն է ելությու-
նը:

Յեվ տրոցկիստները և աջերը
կանգնեցին մենչևիզմի ճանա-
պարհի վրա, վորք բացատրում էր
Հոկտեմբերյան հեղափոխության
պրոլետարական բնույթը: Յեթե
մենք ձեռք հետ միասին հեղաձա-
կը չիրականացնենք, յեթե մենք
չապացուցենք, վոր մենք կա-
րող ենք գործարաններ կառու-
ցել, յեթե չկարողանայենք վերա-
կառուցել յերկրի տնտեսությու-
նը, այն ժամանակ հարց է ստա-

Ջանում. ինչո՞ւ յենք կոպել բար-
բիտալներում: Ինչո՞ւ յենք այն-
քան արյուն թափել, ինչո՞ւ յենք
մենք սովել և քաղաքացիական
արյունահեղ սրտերազմ տարել:
Յեթե սպասուցվել, վոր մենք
սոցիալիզմ կառուցել չենք կարո-
ղանում, այն ժամանակ դուքս
կգար, վոր իդուր ենք մենք այդ
քան աշխատանք թափել: Ահա
թե ինչու, բնկերներ, մեր կու-
սակցությունը մաքրեց ճանա-
պարհը՝ միլիոններին նոր մեծ
գործի համար մորիլիզացիայի
յեթևարկելու նպատակով:

Շատ դժվար և մանր բուրժուա-
կան յերկրում, վորտեղ ուժեղ է
մանր բուրժուական տարերը,
վորտեղ պրոլետարիատը փոքրա-
թիվ է, վորտեղ մանր-բուրժուա-
կան գաղափարախոսության ազ-
դեցութունը մեծ է, այդ յեր-
կրում շատ դժվար է ճիշտ պրո-
լետարական քաղաքականու-
թյուն տանելը: Այդ քաղաքա-
կանությունը պետք է ձեռք բե-
րել պայքարի մեջ: Կուսակցու-
թյունը բուրժուական ընդհանր
նույնացում պայքարի մեջ. նա
պաշտպանեց իր պրոլետարական
լենինյան քաղաքականությունն
ոպորտունիստական հարձակու-
մերից: Այդ պայքարը մենք հա-
ջողությամբ տարանք, վորովհե-
տեղ այն կազմակերպեց և զեկա-
վարեց թե տեսականորեն և թե
գործնականորեն ինքը հենց ըն-
կեր Ստալինը: Այդ իսկ պատ-
ճառով էլ թշնամիները նրա վրա
տանց ալելի էյին գրոհում և
դրա համար էլ կուսակցու-

թյունն ալելի սերտորեն համա-
խառնվել և համախառնվում է նրա
շարժը:

Բանաձև դրել, մեծամասնու-
թյան համաձայնությունն ստա-
նալ, վորոշում հանել, թե հար-
կավոր են խոշոր գործարաններ,
այդ գեա բոլորը չեն, Իսկ ստեղ-
ծել հսկայական աշխատանքնե-
րի հնգամյա պլան և սոցիալիս-
տական շինարարության այդ
մեծ պլանն իրականացնել—այդ
շատ ավելի դժվարին գործ է:
Վորքան էլ վոր աշխատանք և
ցանկանանք գնահատել հնգամ-
յակի այդ հաղթանակների հնգա-
յականությունն ըստ արժան-
վույն, մենք այնուամենայնիվ
յես կարծում եմ, առայժմ, թե-
րեմ հնարավորություն հունենք
հնգամյակի հաղթանակների տա-
բոլը մեծությունը լրիվ ընդգր-
կելու: Թերես սի քանի տարուց
հետո մեզ համար ավելի պարզ
կլինի այդ հաղթանակների մե-
ծությունն այնպես, ինչպես
այժմ մեզ համար ավելի պարզ է-
Հեկտեմբերյան որերի հաղթա-
նակների մեծությունը, յերբ
փոքր կուսակցությունը, վորին
ընդ-ընդ ուզում էին բանա նստե-
ցնել, հսկայական պետության
զլուխ անցավ, վորը շրջապա-
ված էր բոլոր կողմերից թշնամի-
ներով—կամ թե քաղաքացիա-
կան պատերազմի հաղթանակնե-

բի մեծութունը, յերբ մեր վատ գինգամ բանակները հրաշքներ եին կատարուս: Ընկ. Ստալինը, բացառիկ պարզությամբ, ինչպես սիշա բացառիկ վորոշակիությամբ և հեռատեսության հսկա յական թափ ունեցող իր գեղեցական մեջ լուսաբանեց այն հաղթանակները, վոր մենք ունեցել ենք այս հնգամյակում:

Յերբեմն ասում են — այո, ճիշտ է, դուք հաղթություններ եք տարել, բայց չե՞ր կարելի, արդյոք, այդ հաղթություններին մի քիչ թեթև հասնել: Հնդամյակը մենք նվաճել ենք, դասակարգային պայքարի ու մեր աճման դժվարությունները հաղթահարելով: Վոչ թե դժվարություններ, այլ հեղափոխության կատաստրոֆա կունենայինք, յեթե ուրիշ ճանապարհով դնաինք. ի՞նչ կապատահեր մեզ, յեթե թույլ գտնվեինք և դրա հետևանքով անխուսափելի կերպով կուլակի ու ներքին կապիտալիզմի հարձակումը լիներ, ուղիմահան ինտերվենցիայի սարսուղիքի քի գոյությամբ: Հյուսիսային Կովկասի գոյությունը յերա՞մ ժամանակը գրույցի համար մի խումբ կոմունիստներ հավաքեցի ու հարցրի. «Ընկերներ, դուք ինչպե՞ս եք հասկանում դժվարությունները»:

«Զե՞ր կարելի հնգամյակի ժամկետը տասը տարով յերկարացնել: Մենք կապիտալ չունենք, դրսից մեզ միջ մութ փոքի չի տալիս, կողոպտել աշխատ, ինչպես անգլիական, ֆրանսիական իմպերիալիստներն

են անում՝ չենք կողոպտում, դա դուրսեր չունենք, մենք կատուցում ենք մեր կուլակի հաշիվն, բանվորների ու գյուղացիների աշխատանքային կուլակի հաշիվն պետք էր միլիարդ ուրիշներ ծախսել, այն ել՝ մոսկի: Գուցե, — հարցնում եմ յես, — պետք էր չի՞նք տարվա տեղ՝ տասը տարում կատուցել. ամենի ճիշտ կը լիներ»: Այդ հարցին գանադոր տեսակի պատասխան տվին — Մի կիսագրագետ այրի կոլտնտեսուհի, մի քիչ մտածեց — մտածեց ու ասաց. «Գիտե՞ք, քնե՛ր, յես կարծում եմ, թե դուք կարելի լինե՛ր տասը տարի, բայց յեթե կուլակ — ոճն սպասեր (ծիծաղ, ծախախարուքյուններ). իսկ նա չե՞ր վոր չի սպասի: Մենք դարդանում ենք, նա ել կդարդանա ու միջադպրի կապիտալն ել կը դարդանա: 10 տարի, իսկ ով գիտե, թե ով՝ ում առաջ կանցնի: Գուցե նա՞ անցավ: Տաս տարի սպասել չի կարելի: Պետք էր չը նորափորին չափ չուտով ամբարանդվել, իսկ թե ուշանա՞ միայն թե հոշոտեն»: Կիսագրագետ կոլտնտեսուհին կարճ ու պարզ պատասխան տվավ, քան թե այդ կանին մի քանի ուսումնական պրոֆեսորներ (ծիծաղ, ծախախարուքյուններ):

Պետք էր հաստատուն տեսնալ կան իարգա ստեղծել՝ հետամնացությունը վերացնելու, և ոտարները յա կապիտալից մեր անկախությունն ստեղծել: Յեմ կուսակցությունն այդ ստեղծեց՝ պայքար մղելով միջ միայն բացարձակ դասակարգային թշնամու գեմ, այլ և կուսակցության ներսում նրա յեղած գործակալության հետ:

Այստեղ չեմ կրկնի տրոցկիզմի, աջ ուղիորիստների, հաշտվողականների, աջ — «ձախ» բլոկի ու մյուսների գեմ մղված պայքարի ամբողջ պատմությունը: Մեր գեղեցիկության ար — վետք կենտրոնական կոմիտեի համությունը, ընկ. Ստալինի համությունն ամենից առաջ կա յացել և և նրանում է կայանում, վոր նրանք միջ միայն կարողանում են լողուններ հայտարարել, այլ և Լենինի նման, կոնկրետ կերպով պայքարել այդ լողունները իրականացման համար, Լենինի նման պայքարել կուսակցության հիմնական գծի համար: Կուսակցությունը գլխովին ջախջախեց և՛ տրոցկիստներին, և՛ ամեն տեսակ ուղիորիստական տարրերին: Այժմ յուրաքանչյուրը պատրաստ է յերդգվել, թե հախտարիմ է կուսակցության հիմնական գծին: Սակայն այժմ բանը նրանում է, վոր նայենք, թե մարդիկ ինչպե՞ս են գործնական քաղաքականությունում պայքարում կուսակցության գլխին իրականացնելու համար: Կոմունիստների ներփրփածությունը կուսակցության գործին՝ սոսիալիզմ է նրա աշխատանքով, կուսակցության գործնական քաղաքականության համար մղած պայքարով:

Մենք չարունակում ենք կուլիք մեր դասակարգային թշնամու գեմ, սոցիալիզմի համար միջ միայն մեր յերկրի ներսում: Կուսակցությունը միաժույլ պիտի լինի:

Մոտերքս Ռյուսին — Սլեպկո վի հակահեղափոխական խմբակ

յությունը բացվեց. նրանց մի մասը կուսակցության մեջ էր և ձայն էր տալիս կուսակցության գծի համար, բայց գործով դուրս յեկավ, վոր լիտիացած կուլակություն է, վորը նույն իսկ այն տեղին էր հասցրել, վոր ուղղակի հակահեղափոխության ուղին գլորվելով՝ ասել է, թե պետք է կոլտոշներն արձակել: Այդ խմբակի կողմնակիցներից մեկը այն տեղին էր հասել, վոր առաջարկել էր փակել տրակտորային գործարաններն ու դարբել դյուղը տրակտոր ու դարբելուց: Կուսակցությունն ա մենաշն վճռականությամբ մերկացրեց այդ խմբակցությունը:

Այժմ դուք դիտե՛ք, վոր մի նոր հակակուսակցական խմբակցություն է բացվել, — Նյամոնտի, Տոբմաչեի, Սմիթնովի խմբակցությունը: Այդ խմբակցության սոցիալական իմաստն այն է, վոր դասակարգային թշնամու կատաղությունն էր արտացոլում: Նյամոնտն ու Տոբմաչեյը աշխատի մարդիկ են, վորոնք կուլակային տնտեսությանը վերադառնալու, կոլտոշից ու սոլիտոզից հրաժարվելու հաշտեցնել են քարոզում: Յեթե աջ ուղիորիստները հնգամյակի առաջին ետապում իրանցով կուլակի ամենի գործի, ամենի աշխատի ու ամենի ուժեղ դիմադրությունն եին արտացոլում, հետևաբար և՛ հանդես եին դադարացահայտ կերպով, պարզապես ծավալված ծրագրով, ծավալված պլանով, ապա այժմ կուլակի ուժերը փշրված են, նա ջախջախված է ու ջարդված: Ահա թե ինչու ամենի համեստորեն են հանդես գալիս նոր գրուպով չէի

ներք, վորոնք նույն իսկ կապակ
դրված պատմութեամբ չեն տարիս:
Մտեալն իրանց կազմակերպչա-
կան մեթոդներում՝ մեզնից վերջ
նախադասու ջարջարով թշնա-
մու ջղաճգութեանն են ար-
տադրում, և գլորվում կուսակ-
ցութեան դեմ մղվող հակառակ
իտեալն պայքարել ուղին:

Շենց դրա համար ել կուսակ-
ցութեանը խիստ վերաբերվեց
կյանքում ու Տոբաճեի աշգ-
լամբակի կազմակերպողներին, —
կյանքումն և Տոբաճեին հետա-
դրեց կուսակցութեանից, իսկ
Սմիթնովին Կենտկոմից, նրան
վերջին հարապարտութեանը տա-
լով ուղղվելու կուսակցութեան
չարքերում:

Ռեկովին ու Տոմսկու վերաբեր
մամբ պլենումը փորձում ընդու-
նաց, վորի մեջ, ինչպես դուր գի-
տեք, մատնանշված է, վոր նը-
րանք մի կողմ էին կանգնած հա-
կախակցական տարրերի դեմ
մղած պայքարից: Սմիթի քան
նրանք այդ խմբակցութեան
մարդկանց հետ ունեցած կապե-
րով հարապարտութեան են տա-
լիս հույս դնելու իրենց աջակ-
ցութեան վրա այդ խմբակին:

Շենց դրա համար ել Կենտկո-
մի պլենումը պահանջեց աջ ուղի
դիցիայի նախկին լիդերներ Տոմ-
սկույ ու Ռեկովից արձատարին
իտեալ իրենց վարքը:

Հարկանքն դուր կարգացել
էր ընկ. ընկ. Բուխարինի, Ռի-
կովի և Տոմսկու հառերը, վոր
հրապարակված են թերթերում:
Այն մարդիկ, վորոնք հանդես
էին դալիս հաղամբակի դեմ, վո-
րոնք հանդես էին դալիս Կենտ-
րոնական Կոմիտեի դեմ, այժմ
իրենք են խոստովանում, վոր

իրենց քաղաքականությունը սա-
պալել է, վոր իրենց քաղաքա-
կանությունը կնշանակի կապի
տալիցմի վերականգնում, այժմ
իրենք են խոստովանում, վոր
հնդակալի հաղթությունը մեր
կուսակցութեան մեծագույն
հաղթությունն է նաև աջ ուղի
նիստների դեմ, վոր աջ ուղի-
նիստները բացե ի բաց կախում
էին կուսակցութեան դեմ, Կենտ-
րոնական Կոմիտեի դեմ, ընկ.
Ստալինի դեմ վոչ թե նրա հա-
մար, վոր Կենտրոնական Կոմի-
տեն մատ է, վոչ թե նրա հա-
մար, վոր ընկ. Ստալինը մատ
է, այլ նրա համար, վոր Կենտ-
րոնական Կոմիտեն ընկ. Ստալի-
նի ղլխավորութեամբ հարձակ-
վում էր կուսակի վրա: Իսկ նը-
րանք, աջ ուղիները կուսակին պաշա-
կին լիդերները կուսակին պաշա-
կան լուր քաղաքականությունն
էին վարում: Սակայն, ընկերներ
այժմ բանը այնքան ել յեղույթ-
ների, հառերի մեջ չի: Այժմ բա-
նը նրանում է, վոր պրակտիկա-
յում, ամենուրեք աշխատանքում
իր տեղամասում կարողանանք
կովել և կուսակցութեան դիմն
անցկացնել: Այժմ միայն դրա-
նով է գնահատվում ամեն մի կո-
մունիստ: Կապառներ, վոր նը-
րանք աշխատանքում կարողա-
նան դառնալ մեր քաղաքականու-
թյան իսկական կիրառողները:
Մենք չպետք է թուլացնենք ըզ-
գոնությունը: Այն մարդկանց,
ովքեր թողր խմբակցությունն
բում են յեղել, պետք է ավելի
խիստ ստուգենք:

Այդ արդեն պարտադիր է: Այդ
մանավանդ յերեւում է մի շարք
արոցկիսանքի որինակից: Չե
վոր դուր գիտեք, վոր մեկ մոտ

նախկին արոցկիսանքից շատե-
րը կուսակցութեանն է մտել, դի-
մում են տվել, վորպես թե ճա-
նաչել են իրենց սխալները, իսկ
գործով նրանցից շատերը յերկ-
երեսանելություն են արել, գոր-
ծով դադարի աշխատանք են տա-
րել կուսակցութեան դեմ, խոր-
հրդային սխալություն դեմ:

Ահա ինչու, ընկերներ, մենք
ձեզ հետ միասին այժմ պետք է
բացառապես զգուշ լինենք, բացա-
ռապես զգուշ լինենք, պայքա-
րենք յերկերեսանելության դեմ,
պայքարենք խորհրդային ա-
մեն տեսակի արտահայտություն
ների դեմ, վորովհետեւ միայն
այդ կարող է մեկ հաղթություն
տալ:

Մենք այժմ պետք է նախա-
պատրաստվենք կուսակցութեան
դամանը: Կենտրոնական Կոմի-
տեի կողմից հարցաբարձ կու-
սակցութեան դուռը պետք է
կուսակցութեանն ազատի անհու-
սաղի, անկալուն ու ներս խըցկ
ված տարրերից: Մեր կուսակցու-
թյունը չպիտղանց մեծացել է:
Շատերը չափազանց տարվել են
կուսակցութեան աճումով: Կար-
տաղիր չէ $3\frac{1}{2}$ միլիոն անդամ ու
թեկնածու ունենալը, ազնիվ
մարդիկ, վորոնք իրենց մեջ ուժ
չեն գտնում կուսակցութեան մեջ
լինելու, թող աշխատեն կուսակ-
ցութեան շուրջը վորպես անկու-
սակցական ակտիվիստներ: Մեր
կուսակցութեանը պետք է անա-
ղարտ պահել, կուսակցութեան-
ը պետք է իրեն ապահովի, նա
իշխանութեան գլուխ է կանգնած
մանավանդ վոր մեր կուսակցու-
թյունը միակն է յերկրում, դրա
մեջ է մեր ուժը, յեթե մենք վոչ
հիշա կերպով ողբովենք այդ ու-

ժից, կարող են յերեւան դալ նաեւ
բացառական մոմենտներ: Մենք
այժմ ունենք գրգռում կուս-
տոմս ունեցող արիւններ: Մենք
պետք է այդ արիւններին, ճիշտ
կերակրեն ու պրակտիկաներին,
ինչպես արտահայտվել է լեւի-
նը, վոչ միայն կուսակցութեան-
նից դուրս աններ, այլ և նրանց
դեմ ամենակատաղի կովի մը-
ղենք:

Հասարակական սոցիալիստա-
կան սեփականության պահպան-
ման դեկրետը ամբողջովին գոր-
ծադրվի և կուստոմները գրգա-
նում ունեցող այդ արիւններին
նկատմամբ:

Մեր առաջ գլուխում և քաղա-
քում խնդիր է դրված բարձրա-
ցնել հեղափոխական գոնությունը,
կարողանալ յերեւան հանել
թշնամուն և ել ավելի ուժեղա-
ցնել պրոլետարական ղիլխատու-
րայի հեղափոխական հարու-
թյունը:

Մեկ մոտ դասակարգային պայ-
քարը վոչ միայն չի թուլանում,
այլ նա ել ավելի սուր ձևեր է
ընդունում հասկապես դուր-
դում:

Մեկ համար պարզ է, վոր
բոտ մեր աճման, բոտ այն բա-
նի, թե ինչպես դասակարգային
թշնամուն վոչնչացնում ենք, նա
վոչ միայն չի թուլացնում իր դի-
մադրությունը, այլ կատաղու-
թյամբ, թեև թուլացած է ուժ
չունենալով բացարձակ հանդես
դալու, ել ավելի շարացած է
գործում մեր դեմ՝ բոլոր ուղի-
ներով:

Ահա թե ինչու, ընկերներ,
մենք ձեզ հետ միասին չափաք է
թուլացնենք պրոլետարական ղիլ

առատուրի հղորութիւնը, պրոլե-
տարական իշխանութիւն հղորու-
թիւնը և նրա հարվածը թշնա-
մուն, քանի վոր դասակարգերի
վաճակացման խնդիրը, վոր մենք
մեզ առաջադրել ենք, անխուսա-
փելի կերպով դասակարգային
պայքարի սրումն է առաջ բե-
րում, վորի սեղ թշնամու գիմա
գրութիւնն այնքան ավելի շուտ
կփշրվի, վորքան ավելի մեծ
ուժով յերևան կգա պրոլետարա-
կան զիկտատուրի հզորութիւնը:

Լենինը գեղ «Ձախութիւն ման
կական հիվանդութիւնը կոմու-
նիզմի մեջ» գրվածքում ասել է.
«Դասակարգերը վաճակացնել —
նշանակում է վոչ սիւսյն դուրս
քել կալվածատերերին ու կապի-
տալիստներին, այդ մենք համե-
մատաբար հեշտութեամբ ենք ա-
րել, այդ նշանակում է նույնպէս
վաճակացնել մանր ապրանք
առաջադրողներին, իսկ նրանց չի
կարելի դուրս քել, նրանց չի կա-
րելի ճնշել, նրանց հետ պետք է
յուր գնալ, նրանց կարելի է (և
պետք է) վերափոխել, վերա-
դաստիարակել միայն ռուս յե-
կատեցի, դոկտոր, գգույս կազ-
մակերպչական աշխատանքով, նը-
րանք պրոլետարիատը շրջապա-
տում են ամեն կողմից մանր
բուրժուական տարրերով, սր-
նում են նրան դրանով, այլասե-
րում են նրան դրանով, մշտապես
պրոլետարիատի ներսում առաջ են
բերում մանր բուրժուական բույր
կամութիւն, բաժանվածութիւն,
ինքնիշխանութիւն, անցիդիվներ,

հրապուրումներին վհատութեան
անցումներ, Ամենախւստ հեմա-
նացում իսկ դիսցիպլինա և հա-
կավոր պրոլետարիատի խաղա-
կան կուռացութեան ներսում, դու-
ղեմ կանգնելու համար, պրոլետա-
րիատի կազմակերպչական դերը
(իսկ այդ նրա գլխավոր դերն է)
ուղիղ, հաջող, հաղթանակներ
ստանելու համար, Պրոլետարիատի
զիկտատուրան համառ կոխ է,
արյունահեղ ու անարյուն, բռնի և
խաղաղ, ռազմական ու տնտեսա-
կան, մանկավարժական ու աղ-
վարչարարական՝ ընդդէմ հին
հասարակութեան ուժերի ու աղ-
բադիցիաների, Միլիոնների ու
տասնյակ միլիոնների սովորույթ
թիւ ուժ — ամենասակաւի ուժն
է» (Լենին. Յերկերի ժողովածու,
XXV հատոր, 190-րդ յերես,
2-րդ հրատ):

Սովորութիւնը դեպի մանր բուր-
ժուականը մնում է և մենք պետք
է նրան հալթահարել: Մենք
գիտենք, վոր բանվոր դասակար-
գը իր հիմնական սաստաշում ա-
պահովել է հնգամյակի հաղթա-
նակը, վոր կուսակցութիւնը կա-
րողացել է նրա կասքը, նրա յե-
ռանգը, նրա նախաձեռնութիւնն
ուղիղ սոցիալիզմի գործը վրա,
վոր նա, բանվոր դասակարգը, տվել
է լավագոյն հարվածայիններ,
ծավալել է սոցիալիզմը և դրա-
նով ապահովել է հնգամյակի
հաջողութիւնը: Բայց մենք միեւ-
նույն ժամանակ, յերբեք պար-
ծենկոտութեամբ չենք գրադրել,
հրապուրանքով չենք տառապել,
մենք գիտենք, վոր հեղափոխա-
կան գգնութեան բացակայու-
թեան դեպքում յերբեմն հը-

նարավորութիւն է ստաց-
վում դասակարգային թշնամու
համար, բանվորական բուրժուա-
նի, փչացնել, գործը գործա-
բաններում, և՛ փաբրիկներում,
և՛ շախտերում:

Ահա ինչու յե հարկա-
վոր համար է վճռական այնա-
տանը. Հարյուր հազարավոր
հիւանալի սարգեկանց, յերիտասար
գներին, վոր յեկել են սեր-գործա-
բանները, պետք է դաստիարա-
կել, նրանց չհարմարվելով, այլ
նրանց քարշելով սինչև իրապես
գիտակից բողշիկի մակարդակը:
Իսկ դրա հասար կուսակցու-
թիւնն ինքը պետք է անդադար
կովի իր շարքերում յեղած բոլոր
թեքումներին, մանր բուրժուա-
կան տարրերի դեմ, Այդ կապահովի
մեզ հետագա հալթութիւնները:

Ընկերներ, մեր կուսակցու-
թիւնն, ինչպէս ընկ. Ստալինն
է ասել, անպարտելի է, յեթե նա
գիտե ուր տանել, գործը և
չի վախենում դժվարութիւննե-
րից. նա անպարտելի է և շնորհիւ
այն բանի, վոր սեր կուսակցու-
թեան գլուխներ կանգնած նրա ծագ-
ման ծննդան արշալույսին այն
պիսի սեծագույն հանճարեղ մի-
մարդ, ինչպիսին է Լենինը և վո-
րպէստե ներկայում սեր կուսակ-
ցութեան գլուխ է կանգնած Լե-
նինի սեծագույն գիտակից ընկ.
Ստալինը (բունն յեղադրանք
փառաբանութիւններ):

Ընկերներ, հաջողութիւններին,
վորանց մենք ձեզ հետ հասե-
նենք, խորրագույն միջազգային
ու ներքին նշանակութիւն ունին.
Նրանք բարձրացրել են սեր յեր-
կրի պաշտպանականութիւնը,
նրանք թխավորում են բոլոր յեր-
կրներին պրոլետարիատին, սո-
րող աշխարհի պրոլետարիատին,
Բալական և վերջին համաշխարհա-
յին մասուրի գնահատականը Կենտ
կոմի պիւնումի և ընկ. Ստալինի
այնտեղ արած զեկացման մասին,
վորպեսզի տեսնենք, թե ինչպէս
համաշխարհային, մինչ՝ իսկ բուր-
ժուական մասուրն ստիպված է
խոստովանել սեր մեծագույն հա-
թանակները, Նա, ի միջի ալոց,
հիասթափված է և՛ ընկ. Ստալինի
նի զեկուցումից և՛ հնգամյակի
հանրագումարից, Նա սպասում
էր, վոր հնգամյակի հանրագում-
արը իր հասար շատ ավելի ու-
րախալի կլիներ, այսինքն, վոր
հնգամյակի հանրագումարը կար
դարացներ իր հույսերը՝ հնգա-
յակի տապալման մասին: Իսկ
այսօր նրանք ստիպված են խոս-
տովանել, վոր հնգամյակը հար-
թել է և և գորեղ ինքուստրիա
ստեղծել, Մինչև իսկ սեր ամենա
կատաղի թշնամիներն ստիպված
են խոստովանել, վոր հնգամյա-
կը սեր յերկրորդ դրել է առաջա-
վոր ինքուստրիալ յերկրների
շարքը, վոր հնգամյակը Խորհ-
ժութիւնը դարձրել է մի ա-
րոց, վորին այնքան էլ հեշտ չի

կարող գրավել համաշխարհային կապիտալը, նրանցից շատերը «գուշակուս եին» մեր յերկրի վերաբերմամբ, նրանից շատերը գեռ կարծում են, վոր մենք ֆանտազիստներ ենք, չնայած վոր մենք տվարտել ենք առաջին հնգամյակը: Բայց նրանց բախտն էր անգլիացի «նը շանավոր» գրող Ուելսի բախտի պես, Հիշում եք Ուելսը 1920 թվին յեկել էր սեղ մոտ, նա այն ժամանակ այդ ճամբորդության մասին գրել էր «Ռուսաստանը մշուշի մեջ» գիրքը. այդ գրքի մեջ Ուելսը գրել է, վորպես «Լենինը ուղղափառ մարքսիստ, թեև ժխտում է ասեն տեսակ «ուսուպիաները», բայց վերջ ի վերջս քնքն ելեքտրական ուտոպիայի մեջ ելնկղսվել, նա բոլոր ուժերով պաշտպանում է Ռուսաստանում հսկայական ելեքտրական կայարաններ կազմակերպելու պլանը, վորանք ամբողջ շրջան ներ պետք է սպասարկեն լույսի, ջրի և շարժիչ ուժի, կարելի է, արդյոք, ավելի համար ձակ նախագիծ յերեակայել լայնածափա, տափարակ յերկրում՝ իր անվերջ անտառներով, անգրազեա գյուղացիներով, տեխնիկայի չնչին զարգացումով, մա հացող արդյունաբերությամբ ու առևարով: Այդպիսի ելեկտրի ֆիկացիա արդեն գոյություն ունի Հայաստանում, նրա մասին խոսում են նաև Անգլիայում, և շատ կարելի է, վոր այդ խիտ ընակված և արդյունաբերու-

թյան կողմից ցարդացած յերկրներում նա հաջողությամբ կսկսակվի և սգտակար ու խնայողական գործ կհանդիսանա: Բայց յերեակայել նրա գործադրությունը Ռուսաստանում կարելի է միայն խիստ հարուստ ֆանտազիայի ողնաթյամբ, Յեռանձամբ այդպիսի բան յերբեք յերեակայել չես կարող, բայց Կրեմլի այդ վորք մարդը ըստ յերեակայելի կարող է. նա թեև նում է, թե ինչպիսի անկման հասած յերկաթուղիները ելեքտրական ուղիներ ի կիսվեն, տեսում է, թե ինչպես ամբողջ յերկիրը կծածկվի այդպիսի ճառապարհների ցանցով և ինչպես կզարգանա նոր, կոմունիստական արդյունաբերությունը: Նա այն պիտի վազեարությամբ էր խոսում, վոր մինչ յիս նրան լսում էի, յես գրեթե հավատացի դրա հնարավորությանը» (Փ. Դ. Ուելս. «Ռուսաստանը մշուշի մեջ» 1922 թվի հրատարակության, 88 89 յերես):

Այսպես ահա, ընկերներ, այ մանր բարժեական զբոզը, վոր աւտոպիաներ է գրել և Լենինի էր նախապես աւտոպիստ էր համարում՝ այսոր ստիպված կլինի հաստատելու, վոր յեթե մի յերկրում 1913 թվին մշակվել 1900 միլիոն կիլովատտ. ժամ, յ թե 1921 թվին այդ մշակում ընկել էր մինչև 0,5 միլիարդը այսինքն 500 միլիոն կիլովատտ. ժամի, յեթե 1928 թվին մշակումը բարձրացել է մինչև 5 միլիարդի, ապա 1932 թվին մենք

ելեկտրոններգիա ենք մշակել 13,5 միլիարդ կիլովատտ ժամ, այսինքն 27 անգամ ավելի, քան 1921 թվին. (Բուռն ծափանալու լուսններ):

Ահա, ընկերներ, կրեմլում նրա տած «վորք» մարդու ֆանտաստիկան, վորին մանր բարժեական, իրապես վորք մարդը չը հասկացավ և չեր կարող հասկանալ:

Ընկերներ, սոտեսում է Լենինի մահվան 9-րդ տարեկարձը: Այդ սեղ համար տխուր թվական է, Լենինը մեզնից հեռացավ, բայց այսոր մենք բոլորիկներս, կարող ենք ասել, վոր և Կենտկոմը ու ԿԿԷ միացյալ պիտուսի աշխատանքը և հնգամյակի հանրապետարը մեզ հույս են տալիս թե ինչպես կուսակցությունն ուրեցոր, Լենինի կուսակցությունը քայլ առ քայլ, ճանապարհին ջարդում է բոլոր արգելքները՝ իրագործելով Լենինի զաղափարներն ու պատգամները: Այս չորս տարիները կուսակցության միաձուլման և նրա սխանականության ամբողջական տարիններ են յեկել:

Բուրժուական իդեոլոգները ֆանտաստիկական ու ուտոպիական հասարակ առաջին հնգամյակը: Նրանք ֆանտաստիկական համարում սոցիալիզմի կառուցումը մեր յերկրում, իսկ մենք հավատացած ենք մեր հաղթանակում, քանի վոր մենք պրոլետարների հերոսական դասակարգը ունենք, կոլխոզնիկների մի լիտնավոր մասսաները, ռենինը միլիոնանոց հզոր կուսակցություն, բոլորիկյան կուսակցության Լենինյան Կենտրոնական կոմիտեն և կա Լենինի այն սեծ զինակիցը, վոր նստած է, ինչպես Լենինը, Կրեմլում և ղեկավարում է պատսության սեջ ա մենախոշոր պայքարը՝ մարդկությունը ճնշումից ու շահագործումից ազատագրելու համար: Նա ատելի է թշնամիներին, բաց դրա փախարեն նա սիրելի է բարեկամներին և այդ անձը ընկ. Ստոլինն է, վորի ղեկավարությամբ մենք կառուցում ենք ու լիովին կկառուցենք սոցիալիզմը: (Ենք կարասել ծափանալու լուսններ, բոլոր վոսֆի են կառուցում յեվ սվաքիտ աստիում):



A. Q. (b) F. Bakı Qomitası

1933-nci il yanvarın 17-də Mosqva təşkilatı aqti vi və rajon qo
mitələri katibləri ilə birlikdə Y.I. Q. (b) F. Mosqva oblast və
şəhər qomitələrinin birləşmiş plenumunda M. I. Kaqanovic jol
daşın məruzəsi

«Ազգային գրադարան»



NL0186582

